Jaarverslag 2025

Dicht bij jezelf, dicht bij de ander

HUMANISTISCH VERBOND

VOORWOORD

De wereld vraagt om meer humanisme. Om humanisme dat zich uitspreekt. Dat in actie komt. Dat kijkt naar de oorlogen, geweld, onderdrukking, ongelijkheid en vernietiging om ons heen en duidelijk maakt: het kan anders.

Als sinds de oprichting van het Humanistisch Verbond in 1946 durven wij een menswaardige weg in te slaan. Zonder de ogen te sluiten voor het leed om ons heen. Maar wel met een helder doel voor ogen: wij durven te dromen en denken over hoe het beter kan – en we dóen er ook iets aan.

We sluiten onze ogen niet voor de internationale verhoudingen die onder druk staan, en hoe op meerdere plaatsen fundamentele waarden als vrijheid, gelijkwaardigheid en de democratische rechtsstaat openlijk worden betwist. We staan stil bij de oorlogen en gewelddadige conflicten die onder meer in Oost-Europa en het Midden-Oosten zoveel mensenlevens eisen en leed veroorzaken dat nog generaties lang zal doorwerken. We beseffen dat het politieke landschap in Nederland steeds verder verhardt, waarbij simplistische oplossingen en wij-zij-denken vaak meer aandacht krijgen dan langetermijndenken en humanistische benaderingen.

We kijken niet weg, maar blijven dichtbij. Dicht bij onszelf én dicht bij de ander. We komen in actie vóór democratie in plaats van autoritarisme en machtsmisbuik. We spreken ons uit vóór universele mensenrechten in plaats van genocide en ontmenselijking. We zetten ons in vóór de natuur en de aarde om ons heen in plaats van ze te behandelen als gebruiksvoorwerp. We kiezen steeds opnieuw vóór het gesprek in plaats van polarisatie en verharding. We staan vóór hoopvolle betrokkenheid in plaats van het nihilistische ‘het maakt toch niet uit wat ik doe’. Want dat is wat humanisme voor ons betekent: samen bouwen we aan een samenleving waarin iedereen zichzelf kan zijn én we naar elkaar omkijken.

Dat doen we niet alleen. Wat begon als een klein idealistisch initiatief, is uitgegroeid tot een brede beweging van denkers én doeners. Een beweging die we zo groot mogelijk willen maken. Een beweging die je uitnodigt om dichterbij te komen.

Dicht bij jezelf,
dicht bij de ander.

Robbert Bodegraven, Directeur-bestuurder
Remco Peeters, voorzitter Raad van Toezicht

INHOUD

Jaarverslag

1	Wie we zijn	5
2	In de etalage	8
3	Vereniging	11
4	Programma's	15
5	Sprekers bij uitvaarten	34
6	Nalatenschap & Executeurs	36
7	Campagne en Communicatie	38
8	Fondsenwerving	40
9	Organisatie Landelijk Bureau	42
10	Blik vooruit: beleid en begroting 2026	44
11	Organisatie en bestuur	48
12	Financieel overzicht	55
13	Bijlage – Sociaal jaarverslag	60

Samengevoegde jaarrekening **67**

Enkelvoudige jaarrekening **91**

Controleverklaring **106**

JAARVERSLAG

1 WIE WE ZIJN

Humanistisch Verbond. Dicht bij jezelf, dicht bij de ander

In een wereld vol meningen en veranderingen helpt het Humanistisch Verbond je om dicht bij jezelf én anderen te blijven. We geloven dat zelfkennis en verbinding met de ander de basis zijn voor een goed leven. Daarom bieden we ruimte voor vrije gedachten, kritische vragen en inspirerende gesprekken. We moedigen je aan om in beweging te komen. Want humanisme is niet alleen een persoonlijke zoektocht, we werken ook samen aan verandering.

Het Humanistisch Verbond is er voor iedereen die vanuit eigen kracht én met oog voor de ander betekenis wil geven aan het leven. Wij willen een beweging zijn van denkers en doeners, van mensen die elkaar inspireren en uitdagen om de wereld menswaardiger te maken. Samen bouwen we aan een samenleving waarin iedereen zichzelf kan zijn én we naar elkaar omkijken.

Ons fundament

We staan op de schouders van grote vrijdenkers en voorvechters van vrijheid en zelfbeschikking. Mensen die door de hele geschiedenis heen hebben gestreden voor de individuele vrijheid van ieder mens om het eigen leven vorm te geven. Zeker daar waar die vrijheid in de knel komt door systemen en machtsblokken.

Humanisme is een levenswijze die gebaseerd is op belangrijke waarden: vrijheid, verbinding en verantwoordelijkheid. Deze waarden vormen de basis voor een samenleving waarin iedereen de ruimte krijgt om zichzelf te zijn. Want vrijheid kan niet bestaan zonder verbinding. Echte vrijheid betekent niet alleen ruimte krijgen om jezelf te zijn, maar ook oog hebben voor de ander: samen bouwen we aan een samenleving waarin iedereen zich gezien en gehoord voelt. Hierin draagt ieder van ons z’n eigen verantwoordelijkheid. We zijn verantwoordelijk voor onze keuzes en voor hoe we omgaan met elkaar en met de wereld om ons heen.

De ***statutaire doelstelling*** van het Humanistisch Verbond luidt:

Het humanisme is de levensovertuiging die probeert leven en wereld te begrijpen uitsluitend met menselijke vermogens. Het acht wezenlijk voor de mens zijn vermogen tot onderscheidend oordelen, waarvoor niets of niemand buiten hem verantwoordelijk kan worden gesteld. Het humanisme wordt gekenmerkt door: a. de voortdurende bereidheid zich in denken en doen naar normen van redelijkheid en zedelijkheid te verantwoorden; b. de helpende zorg voor de medemens om hem in staat te stellen zich te ontplooien tot een volwaardig bestaan in zelfbestemming; c. het streven naar een samenleving waarin vrijheid, gerechtigheid, verdraagzaamheid, eerbied voor de menselijke waardigheid en medemenselijkheid centraal staan.

De missie van het Humanistisch Verbond is:

Het Humanistisch Verbond is een levensbeschouwelijke beweging die streeft naar een zinvol en waardig leven voor iedereen. Geïnspireerd door de rijke humanistische geschiedenis zoeken we zingeving waarmee de veerkracht van individuen en van de samenleving als geheel wordt versterkt, en dragen we bij aan het vormgeven van een rechtvaardige en duurzame samenleving.

De visie van het Humanistisch Verbond luidt:

In een seculariserende, globaliserende en diverse samenleving zijn mensen op zoek naar waarden die houvast bieden. Doorgeschoten individualisering, ongelijkheid en toenemende polarisatie vormen maatschappelijke bedreigingen. Een menswaardig bestaan staat onder druk door de manier waarop we omgaan met de aarde en andere levende soorten. Als tegenwicht biedt het Humanistisch Verbond een hoopvol perspectief. We strijden voor vrijheid, verbondenheid en verantwoordelijkheid, met ruimte voor zingeving, diversiteit, reflectie en dialoog.

Onze aanpak

In het Meerjarenbeleidsplan 2022-2026 kozen we voor een koers die het levensbeschouwelijke en de zoektocht naar zingeving centraler zet in ons werk. Die zingeving, zo formuleerden we, vinden we in de menselijke verbinding en de gezamenlijke inzet voor een menswaardige, duurzame en rechtvaardige samenleving. Dit vertalen we door in onze vereniging, programma's en campagnes.

Vereniging
Het Humanistisch Verbond is een vereniging. Dat wil zeggen: een gemeenschap van meer en minder actieve leden die zich verbinden aan humanisme als levensbeschouwing. Zorg en aandacht voor die vereniging, haar leden en iedereen die zich inzet voor het Humanistisch Verbond, zijn vanzelfsprekend, en verdienen niet aflatende aandacht.

Programma's
Onze programma's – met bijhorende cursussen, workshops, lezingen, binnen- en buitenactiviteiten – staan altijd in het teken van het verbindende gesprek over de manier waarop we een zinvol leven leiden. Op zoek naar het goede leven, op zoek naar individuele en gezamenlijke verantwoordelijkheid. Deze zoektocht zetten we ook om in actie, met als doel een humanere samenleving.

Diensten
Als zendende instantie werken honderden humanistisch geestelijk verzorgers (HGV'ers), verspreid over het hele land, op basis van onze humanistische levensovertuiging. Bij defensie en in de gevangenissen ondersteunen deze HGV'ers militairen en gedetineerden. In ziekenhuizen en verzorgingstehuizen en bij de Centra voor Levensvragen kunnen mensen terecht voor een luisterend oor. En een groeiend aantal vrijgevestigde HGV'ers biedt steun bij existentiële vragen. Daarnaast hebben we een groot aantal sprekers bij uitvaarten, die ervoor zorgen dat een afscheid persoonlijk en betekenisvol wordt ingevuld.

Campagnes, communicatie en fondsenwerving
We willen veel meer zijn dan een vereniging. We willen een beweging zijn. Via onze communicatie en campagnes stralen we uit dat iedereen die zich tot humanisme aangetrokken voelt welkom is. Leden én niet-leden. Onze fondsenwerving ondersteunt de groei van deze beweging.

2 IN DE ETALAGE

Het Humanistisch Verbond heeft een prachtig jaar achter de rug. We hebben samen weer heel wat bouwstenen gelegd voor een samenleving waarin iedereen zichzelf kan zijn én we naar elkaar omkijken. Dicht bij jezelf, dicht bij de ander. In het jaarverslag gaan we breder in op onze successen, maar hier alvast wat acties, inspiratie en evenementen waar we extra trots op zijn.

HGV-symposium 2025

Onze **humanistisch geestelijke verzorging** groeit. Eind 2025 zijn we in totaal met zo'n 318 HGV'ers, 43 meer dan het jaar ervoor! Professionele gesprekspartners die je ondersteunen om weer zin en richting te vinden in het leven. We blijven HGV'ers uitzenden en ondersteunen, met benoemingen en evaluaties, symposia, ontmoeting en bezinning.

Kunstenaar Merel Smitt doet brieven op de post voor How to start a movement

How to start a movement was ook dit jaar een groot succes: een avontuurlijk kunstproject voor iedereen die vanuit humanistische waarden graag in beweging wil komen voor het klimaat, maar niet goed weet hoe. Dit project is in 2025 opnieuw in vijf regio's van start gegaan, met zo'n 500 deelnemers. En onze movement schopte het tot de Duurzame 100!

Flyer Tabee Kafee

Het **Tabee Kafee** is gegroeid in 2025. Een plek om samen te praten over de dood. Want praten over de dood heeft zin, en geeft zin. Waar we in 2024 nog 5 locaties hadden, worden er nu op maar liefst 11 plaatsen in het land Tabee Kafees georganiseerd door onze afdelingen.

Fotobooth 'Vind jezelf hier'

In onze **fotobooth** kon je niet alleen jezelf vinden, maar ook de ander. We zijn het land ingegaan met onze booth, stonden op meerdere festivals en events, en ontvingen de prijs voor 'Meest Impact-volle Stand'! Meer dan 5.000 mensen deden mee. Er kwamen prachtige ontmoetingen uit voort en zelfs... een relatie

Onze gratis Spoedcursus Democratie

Een samenleving waarin iedereen kan meepraten en meebouwen: daar strijden wij voor. Daarom lanceerden we voor de verkiezingen een **Spoed-cursus Democratie:** om onze volksvertegen-woordigers scherp te houden en zelf in actie te komen voor meer democratie.

Eind 2025 telt onze verenging zo'n 19.000 leden. Samen vormen we een ***steeds groter wordende beweging*** van denkers en doeners. Onze Jonge Humanisten organiseerden maar liefst 45 activiteiten in Groningen, Amersfoort en Utrecht. En we bereikten 20.000 volgers op Instagram.

3 VERENIGING

Het Humanistisch Verbond is een vereniging van betrokken mensen, die zorg en waardering verdienen.

Wat willen we bereiken

Het team Vereniging heeft in 2025 ingezet op een verbetering van de ondersteuning van de regio's. Naast een duurzame ondersteuning van de afdelingen, is ingezet op opvolging en verjonging van de lokale besturen. Daarbij wilden we onze actieve en bijzonder betrokken leden actief ondersteunen en bij ons werk betrekken - onder meer via de Actieve Ledendag en de Algemene Ledendag.

Het cursusaanbod is succesvol maar de ambitie ligt hoger. In 2025 hebben we stappen gezet richting een meer samenhangend cursusaanbod, passend binnen de visie en het gedachtengoed van het HV. Dit als opmaat naar een meer gericht project om de cursussen verder uit te bouwen en een breder publiek te bereiken en aan te haken.

De regionale activiteiten voor *Wereldhumanismedag* worden vanuit de landelijke organisatie versterkt. De humanistische beweging wordt hierdoor beter herkenbaar en nodigt laagdrempelig zowel leden als niet-leden uit om mee te doen.

Wat hebben we gedaan

De vereniging telde op 31 december 2025 19.095 leden. We hadden eind 2025 rond de dertig afdelingen en werkgroepen.

Contact met afdelingen
Het team Vereniging was doorlopend in nauw contact met afdelingen, onder andere door regelmatige bezoeken van afdelingsbesturen, regio-overleggen met aanwezigheid van het team Vereniging en intensief contact over dagelijkse organisatie van activiteiten/cursussen.

Actieve Ledendag en Algemene Ledendag
Voor de (actieve) leden in het land, zijn twee grote bijeenkomsten georganiseerd: de Actieve Ledendag op 24 mei in Utrecht en de Algemene Ledendag op 22 november in Zwolle. Op de Actieve Ledendag werd onder andere het Handboek Actief bij het HV gepresenteerd: een naslagwerk en handleiding voor actieve leden binnen de organisatie.

Regio's Doetinchem en Noord-Limburg
In de regio's Doetinchem en Noord-Limburg (waar geen werkgroep of afdeling actief is) zijn dit jaar voor het eerst sinds lange tijd bijeenkomsten georganiseerd. Hierdoor is er bij een aantal leden in die regio enthousiasme ontstaan om zich actief in te zetten. In 2026 gaan we verder met het stimuleren van activiteiten in deze regio's.

Wereldhumanismedag
Door de regionale afdelingen georganiseerde activiteiten rond Wereldhumanismedag (21 juni) zijn vanuit de landelijke organisatie versterkt. Onder andere heeft het Humanifest op twee plekken in het land plaatsgevonden. In het voorjaar op 12 april in de Noordelijke Provincies en op Wereldhumanismedag in Rotterdam Rijnmond. Zowel leden als niet-leden namen enthousiast deel.

HV-Academie
Voor diepgaande trainingen op het gebied van communicatie en het activeren van leden in eigen regio, bestaat de mogelijkheid van de HV-Academie. In 2025 heeft dit één op één plaatsgevonden. De HV-Academie bieden we op verzoek ook aan grotere groepen aan.

Jonge humanisten
Het team Vereniging heeft in 2025 vijf onlinebijeenkomsten georganiseerd voor en met Actieve Jonge Humanisten die de bestaande Jonge Humanisten-groepen coördineren. Dit maakte het mogelijk ervaringen en ideeën met elkaar uit te wisselen en ondersteuning van het Landelijk Bureau te ontvangen bij specifieke vragen. Naast de bestaande Jonge Humanisten-groepen is er tijdens de ALV een eerste initiatief geweest om een groep te starten die samen met het team Vereniging werkt aan landelijke bijeenkomsten van de Jonge Humanisten.

Ledenraadpleging
In 2025 zijn er vijf online ledenraadplegingen georganiseerd: drie reguliere online ledenraadplegingen, een tijdens de Actieve Ledendag en een korte tijdens de ALV in november. In totaal hebben meer dan 200 leden meegedaan. De ledenraadplegingen zijn georganiseerd ter voorbereiding van het meerjarenbeleidsplan dat per 2027 ingaat en in november 2026 op de ALV ter goedkeuring wordt voorgelegd aan de leden.

Cursussen
In 2025 zijn er 94 cursussen georganiseerd door het land, waaraan meer dan 1.000 mensen hebben deelgenomen. Kennismaken met humanisme hebben we het vaakst georganiseerd, 30 keer. Bijna 400 mensen hebben via deze weg kennisgemaakt met humanisme. Daarnaast was er ook veel vraag naar Zoek jóuw antwoord op polarisatie, deze verdiepingsdag hebben we daarom 16 keer georganiseerd in samenwerking met afdelingen. Hier hebben ruim 200 mensen aan deelgenomen.

Er zijn veel cursussen uitverkocht geraakt. Hierin heeft de activiteitennieuwsbrief een rol gespeeld, die vanaf januari 2025 maandelijks wordt uitgestuurd naar leden en geïnteresseerden.

Deelnemers beoordelen de cursussen positief, gemiddeld met een 7,8. Mensen geven aan geïnspireerd te zijn, kennis te vergaren, blij te zijn met het gesprek en de discussie. Ze geven vaak aan nieuwsgierig te zijn naar uitbreiding en verdieping. De cursussen Humanisme en Actieve hoop werden het beste beoordeeld, met een 8,1 en 8,2.

Natuurlijk zijn er ook kritische geluiden. Op basis van evaluaties met deelnemers en docenten worden cursussen daarom (door)ontwikkeld. In 2025 zijn Praktische levenskunst en Kennismaken met humanisme doorontwikkeld. Onder andere is de opbouw van Praktische levenskunst verbeterd en is Kennismaken met humanisme interactiever geworden. Er is ook een start gemaakt met de doorontwikkeling van Menszijn in de 21e eeuw, een cursus waar veel vraag naar is. En er zijn ideeën ontwikkeld voor nieuwe cursussen, die in 2026 verder worden uitgerold.

Werkgroepen
De themawerkgroepen Ecohumanisme en AI zijn in 2025 verdergegaan met hun activiteiten en zijn waar nodig ondersteund door het Landelijk Bureau. Eind 2025 zijn voor deze themawerkgroepen helderdere kaders getekend om aan de behoefte aan meer duidelijkheid te voldoen. Tijdens de ALV 2025 zijn geïnteresseerden voor een themawerkgroep Democratie en rechtsstaat samengekomen. Dit is opgepakt en mogelijke verdere uitrol wordt onderzocht. Een eerder in het leven geroepen themawerkgroep Humanistisch Vredesberaad is opgegaan in de externe Stichting Humanistisch Vredesberaad, die met nieuwe bestuursleden een doorstart heeft gemaakt.

Wat hebben we niet gedaan

Er hebben nog geen online cursussen plaatsgevonden. Het gesprek over online cursussen is gestart. Er is vraag naar, ook vanuit groepen waarvoor het aanbod nu moeilijk toegankelijk is. Zoals leden in het buitenland, mensen met fysieke beperkingen en mensen die in regio's wonen zonder lokale HV-afdeling of werkgroep.

Wat hebben we geleerd

Zoals voor alles geldt ook voor het HV, dat alles wat aandacht krijgt groter wordt. De impuls die we hebben gegeven in gebieden zonder actieve werkgroep of afdeling, lijkt vruchten af te werpen. Hier gaan we in 2026 verder op inzetten. Het is belangrijk om, naast de bestaande groepen Jonge Humanisten, jonge humanisten te betrekken in het ontwikkelen van activiteiten en een strategie. Dit versterkt eigenaarschap wat deelname en persoonlijke inbreng betreft. We hopen dat dit leidt tot het opstarten van nieuwe groepen Jonge Humanisten.

4 PROGRAMMA'S

Onze programma's vormen het hart van onze activiteiten. De gekozen thema's geven humanisme in Nederland een gezicht en maken het Humanistisch Verbond tot een eigentijdse, aantrekkelijke beweging. Onze thema's voor 2025 waren:

- Ecohumanisme
- Polarisatie en verbinding
- Laatste levensfase
- Genderidentiteit
- Vrijheid van levensovertuiging
- Humanistisch geestelijke verzorging
- Camino van Vrijheid

Centraal in onze programma's staat steeds het verbindende gesprek over de manier waarop we een zingevend en betekenisvol leven leiden. Op zoek naar het goede leven, op zoek naar individuele en gezamenlijke verantwoordelijkheid. Soms horen daar trage vragen en langdurige reflectie bij, soms activisme en politieke lobby. We zoeken ook steeds naar veranderkracht in onze activiteiten: hoe dragen ze bij aan gedrag van mensen dat een humane, rechtvaardige en duurzame samenleving dichterbij brengt? Daarin vinden we onze zingeving, dat geeft ons leven betekenis. Met een aanbod van aansprekende activiteiten en diensten geven we hier invulling aan.

Per programmalijn geven we hieronder weer hoe we bijdragen aan dit grote doel.

4.1 ECOHUMANISME

Overal zie je de gevolgen van de klimaatverandering. Wat helpt jou om optimistisch te blijven – en niet bij de pakken neer te zitten?

Wat willen we bereiken

We zijn als mens onderdeel van de natuur. De klimaatcrisis en de teloorgang van onze natuurlijke levensomgeving zijn soms zo overweldigend dat het tot verlamming leidt. Gelukkig is de mens ook veerkrachtig. Wij zetten het ecohumanisme in om mensen handvatten te geven deze veerkracht in te zetten. Door een plek te geven aan wat de natuur met jou als mens doet. Door samen te onderzoeken waar je hoop uit kan putten. Door al het moois in de natuur te vieren. En door te erkennen dat we als mensen verstrengeld zijn met onze leefomgeving.

Wat hebben we gedaan

In 2025 hebben we het ecohumanisme actief op de kaart gezet door een aansprekend en breed programma-aanbod te ontwikkelen. Ons doel was om mensen te raken en te betrekken in het verstevigen van een gezonde balans tussen mens en natuur. Wij wilden mensen die zich actief inzetten voor een beter klimaat en een gezondere natuur laten zien dat ecohumanisme een gids kan zijn. Tenslotte wilden we hen die zich inzetten voor de toekomst van onze planeet een hart onder de riem steken, door een plek te creëren voor bezinning en het putten van nieuwe hoop.

- Om die redenen hebben we dit jaar 8 ***verdiepingsdagen Actieve hoop*** georganiseerd en vier groepen deden mee aan ***de Klimaatvrijplaats.*** Hiermee hebben wij 100 klimaatactivisten en groene koplopers gesteund om hun bijdragen te blijven volhouden.

- Annelieke Damen, Evanne Nowak, Maarten Rienks, Christof Abspoel en Carmen Schumann van de UvH hebben ***wetenschappelijk onder-***

zoek gedaan naar functie van de Klimaatvrijplaats op de existentiële zorgen van klimaatactivisten. Dit zal in 2026 gepubliceerd worden en zal als belangrijke bron van inspiratie voor toekomstige programmering functioneren.

- In 2025 hebben we het hoofd verbonden met het hart middels de seizoensvieringen, onder de naam ***Seizoen aan zet.*** Deze creatieve interactieve rituelen rond de seizoenswisselingen zijn in totaal 18 keer georganiseerd. Het bezoekersaantal groeide gestaag en dit heeft ertoe geleid dat we deze activiteit in 2026 verder willen opschalen.

- Ook hebben we dit jaar nieuwe ***samenwerkingen*** verkend en oude verdiept zoals bijvoorbeeld met Grootouders voor het klimaat, Milieudefensie, Greenpeace, Lux Academie en Klimaatgesprekken.

- Het programma Ecohumanisme is in ontwikkeling. Binnen het Humanistisch Verbond hebben we de afdelingen geïnspireerd en ondersteund met een herziene versie van het ***Ecodossier*** met activiteiten voor leden opgesteld door leden. Hierbij hebben we ons ook laten inspireren door de Ecohumanistische Adviesraad; een gremium van experts en academici die met ons meedenken over de vormgeving van het ecohumanisme binnen het Humanistisch Verbond.

- Met een tweetal online lezingen met ieder meer dan 1000 aanmeldingen, hebben we het ecohumanisme meer onder de aandacht kunnen brengen aan een breder publiek.

- ***How to start a movement,*** een avontuurlijk kunstproject van kunstenaar Merel Smitt, bleef een succesvol project voor mensen om het ecohumanisme en het Humanistisch Verbond te leren kennen, met een langdurige impact op klimaatvriendelijke routines en bewustwording.

Wat hebben we niet gedaan

Er is een overzicht opgesteld van ecohumanistische wandelingen met de intentie deze te bundelen en te delen met geïnteresseerden. Vooralsnog is er geen passende vorm gevonden om deze wandelingen aan te laten sluiten bij het bestaande wandelaanbod van het Humanistisch Verbond.

Aanvankelijk was gepland om zes cycli *How to start a movement* te organiseren. In de praktijk bleek dat dit aantal niet goed aansloot bij vakantieperiodes, waardoor is besloten in 2025 vijf cycli te realiseren.

De reden dat niet alle voorgenomen onderdelen zijn gerealiseerd hangt voornamelijk samen met een grotere tijdsinvestering dan vooraf ingeschat.

Wat hebben we geleerd

Ecohumanisme spreekt zowel HV-leden als geïnteresseerden van buiten aan. In 2026 richten we ons op evaluatie van projecten, het versterken van betrokkenheid bij vervolgactiviteiten en het identificeren van initiatieven met groeipotentieel.

We maken ecohumanisme invoelbaar en praktisch, zodat mensen hun leefwijze beter kunnen afstemmen op natuur en het bestrijden van de klimaat-verandering. Daarbij zetten we binnen het HV in op ervaringen zoals rituelen en kunst als aanjagers van verandering.

4.2 POLARISATIE EN VERBINDING

Meningen lijken soms muurvast te zitten. De keuze is voor of tegen. Wij versus zij. We willen de stroom van vijandig wij-zij-denken doorbreken. Door de mens achter de mening te blijven zien.

Wat willen we bereiken

In dit programma versterken we de veerkracht van individuen tegen polarisatie en van de samenleving als geheel door de eenduidigheid van het wij-gevoel te bevragen en de afstand tot die zo andere zij te overbruggen. We dragen bij aan het vormgeven van een vrije en menswaardige samenleving door de kunst van het samenleven centraal te stellen.

Wat hebben we gedaan

- Via onze ***workshop (1,5 uur) en training (3 uur) Omgaan met polarisatie*** boden we 15 organisaties, bedrijven en instellingen handvatten aan om het wij-zij-denken de doorbreken. Organisaties als Studium Generale TU Eindhoven, Universiteit Utrecht, Gro-Up Buurtwerk, Gemeente Amsterdam, PGGM Investment en Tilburg University deden dit jaar mee.

- De ***verdiepingsdag Zoek jóuw antwoord op polarisatie*** is bij 16 afdelingen gegeven.

- Wegens succes verlengden we onze ***tentoonstelling Tegenpolen,*** in samenwerking met Slot Loevestein: een zintuigelijke en verdiepende ervaring van polarisatie door de eeuwen heen. In totaal telde de tentoonstelling 178.752 bezoekers! Tijdens de tentoonstelling werden mensen uitgenodigd om een brief te schrijven, waarin ze iets persoonlijks over zichzelf delen rondom het thema ‘polarisatie’, bijvoorbeeld een moment waarop ze van mening zijn veranderd. In totaal zijn er 1.601 brieven geschreven en verstuurd.

- Tijdens het Humanifest Noord zijn twee ***workshops Emotienetwerken*** verzorgd. Deze gespreksmethodiek is ontwikkeld om – met aandacht voor de eigen innerlijke meerstemmigheid en die van de ander – het gesprek aan te kunnen gaan over schurende onderwerpen. Deelnemers gingen in gesprek over het thema 'oorlog en vrede'. Een overeenkomstige workshop is gegeven aan studenten op de Universiteit Utrecht.

- Tot slot hebben wij onze samenwerking met de Culturele Apotheek opgeschaald in het ***project Buiten je bubbel met samenlezen.*** Tijdens samenlezen gaan mensen in gesprek over elkaars gevoel en ervaringen in het leven, met betrekking tot een tekst. We hebben een reeks van 6 samenleesbijeenkomsten ontwikkeld, waarin teksten worden besproken die over gepolariseerde onderwerpen als klimaat en migratie gaan. Deze reeks wordt in de bestaande samenleesgroepen van de Culturele Apotheek aangeboden, zodat we een groot bereik hebben. Daarnaast is de reeks door de HV-afdeling Haaglanden geprogrammeerd. We richten ons erop de reeks in 2026 aan meer HV-afdelingen aan te bieden.

Wat hebben we niet gedaan

In 2025 hebben we geen jongerenversie van de workshop Omgaan met polarisatie ontwikkeld, en ook is de Verdiepingsdag De Dialoog niet geëvalueerd. De gespreksmethodiek *Het Goede Gesprek/Emotienetwerken* hebben we niet aan de afdelingen van het HV aangeboden. Dat we deze plannen niet hebben kunnen uitvoeren, hangt ermee samen dat onze programmamanager langdurig is uitgevallen.

We hebben geen rondreizende versie van de tentoonstelling *Tegenpolen ontwikkeld* dit jaar, maar dat had een positieve reden: de tentoonstelling was zo succesvol dat die een half jaar werd verlengd, en daardoor tot september 2025 te zien was in Slot Loevestein. We onderzoeken of we in 2026 een rondreizende versie kunnen ontwikkelen.

Wat hebben we geleerd

Ons programmateam bestaat uit een sterke groep experts. Tegelijkertijd heeft dit jaar laten zien dat dit ons kwetsbaar maakt bij langdurige uitval van een collega. Lopende projecten blijven doorgaans goed draaien, maar nieuwe initiatieven komen dan onder druk te staan.

We gaan daarom het team meer interdisciplinair organiseren, waarbij meerdere mensen werken aan een thema, en de verantwoordelijkheden voor activiteiten meer worden verdeeld.

Een positieve les is dat activiteiten die inhoudelijk sterk zijn en organisatorisch al goed ingebed zijn, hun eigen succes garanderen. Zo bleef de vraag naar de workshop en training *Omgaan met polarisatie* groot, werd de tentoonstelling *Tegenpolen* verlengd, en kon dankzij de goede samenwerking met de Culturele Apotheek het samenleesproject worden opgeschaald.

4.3 LAATSTE LEVENSFASE

Velen duwen de dood het liefst zo ver mogelijk weg. Maar in welke fase van je leven jij je ook bevindt: je laatste fase komt er hoe dan ook aan. Dus je kan de dood maar beter recht in de ogen kijken.

Wat willen we bereiken

Op persoonlijk niveau willen we mensen tijdens hun leven ondersteunen om een plek te geven aan de dood. We gaan tegen de stroom van het wegstoppen van de dood in. We maken de dood zichtbaar, bespreekbaar en verminderen het ongemak eromheen. Op maatschappelijk niveau bevorderen we het goede gesprek over de laatste levensfase en de dood, en investeren we in humanistische rituelen om betekenis te geven. We gaan voor een samenleving waar mensen samen voor kwaliteit van leven en waardig sterven zorgen. Op politiek niveau blijven we ervoor strijden om eigen regie en menswaardigheid bij sterven een nog centralere plek te geven in de wetgeving, richtlijnen en uitvoering daarvan. Hierbij werken we samen met maatschappelijke partners.

Wat hebben we gedaan

- Er zijn met 10 afdelingen maar liefst 28 ***Tabee Kafees*** georganiseerd het afgelopen jaar. De *Tabee Kafees* worden geleid door ervaren gespreksleiders, en worden gehost door actieve leden van de HV-afdeling. Tijdens deze bijeenkomsten wordt het goede gesprek over de dood gevoerd. Zowel de vraag hoe de dood een plek in het leven te geven, als de wensen rondom het sterven komen aan bod.

- In Pakhuis de Zwijger organiseerden we opnieuw een ***Avond van de Dood***. Dit jaar korter dan de eerste editie in 2024. Pakhuis De Zwijger werd omgetoverd in een kleine festivallocatie, waar HGV'ers speeddates hielden met bezoekers, intense gesprekken werden gevoerd op het hoofdpodium en zelfs het doodgaan ervaren kon worden in een geleide meditatiesessie.

- We ontwikkelden ***nieuwe rituelen voor de laatste levensfase*** (voorafgaand aan de dood). Deze zetten we in bij onze dienst *Sprekers bij uitvaarten;* ze geven vorm aan een humanistisch afscheid van het leven.

- De ***Eindigheidscake*** is ontwikkeld tot een product in onze webwinkel. De cake wordt door geestelijk verzorgers en bij de *Tabee Kafees* actief gebruikt.

Wat hebben we niet gedaan

We hebben minder invulling gegeven aan gerichte beleidsbeïnvloeding op het terrein van stervensrecht en euthanasie. In plaats daarvan onderhielden we nauwe banden en wisselden we uit met de NVVE, de organisatie die zeer ervaren is in politieke beleidsbeïnvloeding.

Wat hebben we geleerd

Er is grote behoefte aan bijeenkomsten en projecten over de laatste levensfase. Ons netwerk van partners die ook met het onderwerp bezig zijn groeit en we krijgen veel goede reacties. Met name de enigszins vrolijke manier waarop we het toch zware onderwerp benaderen lijkt een lacune te vullen, en spreekt ook jongere mensen aan die nieuwsgierig zijn naar reflectie op de dood. Ook door de nadruk te leggen op het leven voor de dood en de eigen sterfelijkheid bieden we iets unieks. Al wordt het taboe langzaam minder, veel ander aanbod is vooral gericht op het proces na de dood, over verlies en rouw.

4.4 GENDERIDENTITIET

Stereotypes over mannelijkheid en vrouwelijkheid raken ons allemaal. Welke rollen mag je innemen, hoe zie je eruit en hoe kijkt de ander naar jou? Sta stil bij het hokjesdenken, en doorbreek het!

Wat willen we bereiken

Wij willen een samenleving die erkent hoe divers gender is en iedereen de ruimte geeft om te zijn wie ze zijn. Een samenleving die mensen ondersteunt als ze hier zelf niet uitkomen, in plaats van ze dwars te zitten. Om stereotypes en beperkende normen de wereld uit te helpen gaan we weer met elkaar in gesprek, van mens tot mens. En wanneer het nodig is strijden we tegen discriminatie en voor de rechten van vrouwen, lhbti'ers en iedereen die buiten de hokjes valt. Want alleen gelijkwaardig kunnen we in vrijheid samenleven.

Wat hebben we gedaan

- Voor de handreiking Gender & Seksualiteit voor geestelijk verzorgers is de ***Verdiepingsdag ZIN!*** georganiseerd. Geestelijk verzorgers uit allerlei werkvelden konden inspiratie opdoen, zoals in de workshop over de relatie tussen seks en zingeving en over gendersensitiviteit met Emancipator.

- De ***Humanistische Canon*** is weer verbeterd. De in 2024 verbeterde Canon weerspiegelt nu nog beter de diversiteit binnen humanisme. In samenwerking met HUMAN en NPO Kennis loopt het project *Grote Geesten.*

- We organiseerden een ***Warme Wachtkamer*** voor wachtenden op een gendertransitie (die vaak al jaren lang in de wachtrij staan). Deze mensen kunnen vaak nergens terecht met hun vragen en gevoelens van machteloosheid, wanhoop en eenzaamheid. Onder leiding van een gespecialiseerde humanistisch geestelijk verzorger boden we hun ondersteuning.

- We organiseerden ***Gespreksgroepen na abortus.*** In een groep van 6 tot 9 mensen delen we in bijeenkomsten wat onze abortus met ons doet. De groepen worden begeleid door humanistisch geestelijk verzorgers.

- ***Het Gendergesprek,*** gesprekskaarten om op een anderemanier te kijken naar het traditionele man-vrouwbeeld, is op grote schaal besteld voor scholen, ziekenhuizen en afdelingen van het Humanistisch Verbond.

Wat hebben we niet gedaan

In 2025 hadden we de *Hokjesbrekers* willen opleveren, een interactief kaartspel dat een open gesprek over genderidentiteit faciliteert met name voor jongeren. Gaande de rit werd het ons steeds meer duidelijk dat er meer onderzoek nodig was naar enerzijds de behoeften van en aanknopingspunten met deze jongeren. Het is gebleken dat vooral vanuit Burgerschapsonderwijs vraag is naar een instrument waarmee deze gesprekken gefaciliteerd kunnen worden vanuit het hele spectrum van genderinclusies maar niet alleen betreffende LHBTIQ+. Met deze wetenschap gaan we dit spel in 2026 verder ontwikkelen.

We hebben verder geprobeerd de twee activiteiten *Warme Wachtkamer* en *Gespreksgroepen na abortus* over te dragen aan meer gespecialiseerde organisaties. Dat kost meer tijd dan we hoopten, we zetten deze gesprekken in 2026 voort.

Wat hebben we geleerd

Bij gender denken veel mensen direct aan genderbeleving in de LHBTIQ+ beweging. We hebben gemerkt dat ook mensen die zich niet tot de LHBTIQ+ groep rekenen behoefte voelen om de eigen genderidentiteit te onderzoeken en te hervinden. Dit gaan we verder uitdiepen.

4.5 VRIJHEID VAN LEVENSOVERTUIGING

Wereldwijd krijgen geloofsverlaters te maken met vervolging. En hoe vrij ben je in Nederland om niet te geloven als uitsluiting dreigt door de groep waar je bij hoort, je familie en vrienden?

Wat willen we bereiken

Het Humanistisch Verbond staat voor vrijheid van denken. Anders gezegd: je gedachten zijn vrij. Wat je achtergrond of herkomst ook is, ieder mens heeft het recht in vrijheid te kiezen voor zijn of haar eigen levensbeschouwing. We willen dat mensen die niet geloven of hun geloof afzweren veilig zijn en gehoord worden. We willen dat Nederland hierin een voortrekkersrol speelt: het is vanouds een land waar andersdenkenden een veilige thuishaven vinden; en één van de meest veilige landen ter wereld voor niet-gelovigen. We willen het recht op vrijheid van religie en levensovertuiging breed onder de aandacht brengen. Want dit is een fundamenteel mensenrecht.

Wat hebben we gedaan

We publiceerden opnieuw ons ***Freedom of Thought***-rapport: een belangheb-bend, door de Verenigde Naties erkend onderzoeksrapport naar discriminatie en vervolging van humanisten, atheïsten en vrijdenkers over de hele wereld. Daarin vragen we aandacht voor het belang van vervolgde humanisten en ongelovigen, in het kader van de *Universele Verklaring van de Rechten van de Mens.* Het rapport gaf opnieuw een huiveringwekkend beeld van de vervolging van ongelovigen en humanisten wereldwijd.

Wat hebben we niet gedaan

Veel ***gevluchte vrijdenkers*** hebben hun overtuiging jarenlang moeten verber-gen, ook in Nederland. Daarom hebben we voor hen steungroepen opgericht. We hoopten het aantal groepen in 2025 verder te kunnen uitbreiden. In Arnhem draait een succesvolle groep en we zijn gestart met groepen in Breda en Groningen. De voortgang is minder snel gegaan dan we hoopten. In 2026 zetten we verder in op het zoeken van afdelingen en begeleiders die willen helpen bij het opzetten van steungroepen voor gevluchte vrijdenkers.

Wat hebben we geleerd

Het ***Freedom of Thought***-rapport werd minder goed door media opgepikt dan we wensten. Het bleek, niet voor het eerst, moeilijk interesse te wekken bij media voor onderwerpen die geen duidelijk aanwijsbare Nederlandse component hebben. We blijven ons echter inzetten voor zichtbaarheid en bekendheid omtrent dit belangrijke thema.

4.6 HUMANISTISCH GEESTELIJKE VERZORGING

Hoe moet ik nu verder? Hoe ga ik hier-mee om? Wat maakt mijn leven de moeite waard? Humanistisch geestelijk verzorgers zijn er voor álle mensen met levensvragen.

Wat willen we bereiken

Het Humanistisch Verbond is een zendende instantie en vanuit deze rol willen wij – onder meer middels humanistisch geestelijke verzorging – mensen raken met en betrekken bij humanisme.

We willen professionele ondersteuning bieden bij levensvragen. Op levensvragen zijn vaak geen snelle of medische antwoorden te geven. Levensvragen of 'trage vragen' beantwoord je door te reflecteren met anderen, door te leven en te ontdekken, en door je te laten inspireren. Humanistisch geestelijk verzorgers helpen je hierbij. Een humanistisch geestelijk verzorger is een deskundige gesprekspartner die je begeleidt om je eigen situatie, levensvragen en uitdagingen onder ogen te komen. Het werk van HGV'ers strekt zich ook uit tot het geven van advies over organisatie en beleid vanuit het oogpunt van humanisering.

Wat hebben we gedaan

- We blijven over het hele land ***humanistisch geestelijke verzorging faciliteren en HGV'ers ondersteunen***: met benoemingen en evaluaties, symposia, ontmoeting en bezinning. Eind 2025 waren er 318 HGV'ers! Er zijn 43 nieuwe HGV'ers benoemd. Professionele gesprekspartners die je ondersteunen om weer zin en richting te vinden in het leven.

- Het ***jaarlijkse HGV-symposium*** stond in het teken van *Houvast in chaotische tijden.* In een zomergasten-setting gingen componist en sociaal kunstzinnig pionier Marlijn Twaalfhoven en promovendus aan de UvH Bram van Boxtel met elkaar in gesprek over de vraag wat

houvast kan geven in chaotische tijden. In een verdiepende workshop deden de HGV'ers vaardigheden op die hoop, perspectief en activering bieden in chaotische tijden in allerlei verschijningsvormen. Er is ook weer een grote groep nieuwe HGV'ers verwelkomd in het welkomstritueel.

- ***Verliesdiner*** voor HGV'ers: ook humanistisch geestelijk verzorgers kunnen te maken hebben met verlies. Dit verliesdiner was een belevenis, waarbij deelnemers begeleid werden door een zorgvuldig samengestelde avond gevuld met voeding, dialoog, stilte, kunst en ritueel. Het was een betekenisvolle avond die bijdroeg aan persoonlijke en professionele verdieping. Reactie van een deelnemer: *'Bevrijdend om zo open over eigen verdriet en rouw te kunnen praten met min of meer gelijk gestemden. En troostend.'*

- ***Verdiepingsmiddag omgaan met eigen sterfelijkheid:*** 'dood gaan we allemaal', maar hoe verhoud je je tot je eigen dood? Humanistisch geestelijk verzorgers zijn het gewend om over de dood te praten met de ander. Tijdens deze bijeenkomst gingen we middels verschillende werkvormen, een interactieve lezing en rondleiding door Museum Tot Zover de uitdaging aan om te verdiepen in de eigen sterfelijkheid. Reactie van een deelnemer: *'Heel fijn en inspirerend zo'n divers programma van het HV. Bedankt voor deze bijeenkomsten van verdieping'.*

- ***Lancering Boekje vol humanisme:*** de inspiratiebundel *Boekje vol humanisme* is gelanceerd. Dit boekje brengt fragmenten, gedichten, kunstwerken en songteksten samen die kunnen raken, inspireren of troost bieden bij ingrijpende momenten in het leven. Dit is een uitgave van het Humanistisch Verbond, samengesteld in samenwerking met collega-humanistisch geestelijk verzorgers. Op donderdag 12 juni lanceerden we dit boekje feestelijk met een lezing van Hans Alma, live muziek, en een mooi ritueel. Reactie: 'Vorige week ontving ik het bestelde "Boekje vol humanisme". *Ik wil hier mijn grote waardering uitspreken voor de samenstelling/samenstellers van dit boekje. De verschillende rubrieken tonen prachtige gedichten en uitspraken. De verschillende levensfasen zijn voor mij herkenbaar, ik ben als 90-jarige met de laatste fase bezig.'*

- ***Nacht van de zingeving:*** Wat geeft het leven zin? Tijdens deze avond vol inspirerende ontmoetingen verkenden we verschillende perspectieven op een zinvol bestaan. Vanuit het Humanistisch Verbond boden wij op deze avond speeddates met humanistisch geestelijk verzorgers en presenteerden we het Boekje vol humanisme.

- Drie dagen lang vormde een groep van humanistisch geestelijk verzorgers een tijdelijke gemeenschap in een ***HGV-retraite***. Het was een bijzonder samenzijn waarin verbinding met jezelf, de ander en het geheel centraal stonden. In co-creatie zijn de drie dagen ingekleurd en zijn er tal van werkvormen voorbij gekomen.

- We organiseerden ***10 online bijeenkomsten.*** Elke maand kwam er een gastspreker die iets komt vertellen over zijn expertise, denk aan Jake Smit, Hans Alma en Joachim Duijndam.

- We hebben onze strijd om ***geestelijke verzorging voor iedereen*** toegankelijk te maken voortgezet. In november-december vond wederom een reeks van groepsgesprekken voor jongeren (18-25 jaar) plaats. Er is met elkaar gesproken over de leuke en lastige kanten van het leven en er zijn verschillende opdrachten gedaan om tot een persoonlijke 'roadmap' te komen die deelnemers verder op weg helpen. De reeks is begeleid door twee humanistisch geestelijk verzorgers.

- HGV voor HGV: de programmamanager HGV was ook in 2025 beschikbaar voor individuele gesprekken (vanwege zwangerschapsverlof juni – december afwezig).

Wat hebben we niet gedaan

Er is geen verdiepingsbijeenkomst georganiseerd rond het thema ambtsgeheim en verschoningsrecht. Deze is doorgeschoven naar 2026, in lijn met de beroepsstandaard die in 2026 zal worden herzien. We hebben geen regionale bijeenkomsten georganiseerd rond het thema humanistische inspiratie. Er is gekozen om humanistische inspiratie nog sterker te integreren in het landelijk HGV-symposium met de werkvorm 'Waardenwerkplaatsen'. Er zijn ervaringen, gedachten en inspiratie gedeeld aan de hand van prikkelende citaten en teksten uit de humanistische traditie. Zo brachten we humanistische waarden tot leven in ontmoeting, reflectie en dialoog.

Ten slotte is er ook geen plan opgeleverd voor de uitbreiding van de dienstverlening. Wel zijn er twee bijeenkomsten georganiseerd met pionierende HGV'ers in samenwerking met de Universiteit voor Humanistiek. Dit vormt een eerste aanzet voor een verkenning naar de uitbreiding van de dienst van humanistisch geestelijke verzorging.

Wat hebben we geleerd

We hebben geleerd om nog steviger het humanistische karakter in te bedden in de bijeenkomsten die we organiseren. Dat is passender dan losse ‘humanistische inspiratiebijeenkomsten’ organiseren. Ook past dit beter omdat HGV’ers een beperkte tijd hebben.

4.7 CAMINO VAN VRIJHEID

Strek je benen en scherp je geest op de Camino van Vrijheid. Een wandeltocht die je meeneemt langs de sporen van humanistische dwarsdenkers en doeners.

Wat willen we bereiken

Camino van Vrijheid is een langeafstandswandelpad om voorvechters voor individuele vrijheid voor iedereen, vrijheid en gelijkheid dus, te memoreren. Dat doen we met gedenktekens, tegels in steden of bordjes op banken of paaltjes buiten steden.

We laten zien dat vrijheid niet vanzelfsprekend is, door de tijdsdiepte en de fijnmazigheid van de strijd voor vrijheid zichtbaar te maken. We onderstrepen de waarde hiervan, en dat we in actie moeten komen als deze onder druk staat – in Nederland of daarbuiten.

De ambitie is om dit op termijn door te trekken naar andere Europese landen. We bieden zowel informatie over de voorvechters, als reflectie op de eigen vrijheid aan en wat we daarmee doen. De associatie met een pelgrimage past.

Wat hebben we gedaan

- In 2025 hebben we in ***Deventer negen tegels*** geplaatst met bijbehorende audiotour (ingesproken door Stine Jensen), een boekje en een lanceringsevent met 90 deelnemers. Daarnaast verschenen circa acht artikelen in lokale media en organiseerden we tien gidswandelingen (minder dan de beoogde 20). De verkoop van het boekje overtrof de verwachting met circa 400 exemplaren.

- ***In Amsterdam*** vernieuwden we de audiotour, vervingen we een onjuist Spinoza-citaat en herschreven we het boekje in lijn met het

bredere Camino-project. Hier organiseerden we circa 25 wandelingen (iets onder de verwachte 30) en verkochten we ongeveer 200 boekjes.

- In totaal werden audiotourpunten circa ***8.350 keer*** geopend (Amsterdam, Deventer en Ouderkerk samen), minder dan de verwachte 20.000.

- We lanceerden een ***nieuwe etappewandeling*** tussen Ouderkerk en Amsterdam als pilot, inclusief fysieke markeringen en audio, met een openingsevent van 40 deelnemers.

- Daarnaast werkten we aan ***uitbreiding naar nieuwe steden*** (Rotterdam, Den Haag, Amersfoort en Utrecht), versterkten we de gemeentelijke goedkeuringsaanpak met een adviseur en inhoudelijk onderzoek, en startten we de ontwikkeling van een lesbrief voor scholen. Ook verkenden we alternatieven voor de huidige routeprovider (IZI Travel).

- Tot slot hebben we het ***Camino-team uitgebreid*** met een projectmedewerker, schrijvers en een redacteur, om in 2026 te kunnen opschalen.

Wat hebben we niet gedaan

We hebben nog geen goedkeuring gekregen in een van de drie steden Rotterdam, Den Haag of Amersfoort, daarom zijn daar nog geen tegels geplaatst. Ook zijn er minder gidswandelingen geweest in Deventer dan we wilden en minder audiotours beluisterd. We hebben verder de doelen behaald.

Wat hebben we geleerd

Contacten en onderhandelingen met steden over goedkeuring blijken tijdrovender en moeilijker dan gedacht. Daarom hebben we een adviseur aangetrokken. Tegelijkertijd hebben we het inhoudelijk onderzoek en de ontwikkeling van teksten naar voren gehaald, zodat we snel kunnen handelen zodra er goedkeuring is.

De boekjes blijken goed aan te slaan bij ons publiek. Gidswandelingen vullen zich makkelijker in Amsterdam dan in Deventer, al blijft actieve promotie ook daar nodig.

Audiotours worden minder gebruikt dan verwacht. Tegelijk is er opgeteld wel 8.000 maal een punt geopend van de drie tours, dus ook daar is wel een doelgroep voor. Verdere analyse van de gebruiksgegevens kan helpen omhier beter inzicht in te krijgen.

5 SPREKERS BIJ UITVAARTEN

Als verdriet het moeilijk maakt om iets te zeggen, helpen wij je de woorden te vinden voor bij het afscheid. In jouw toon, met jouw herinneringen.

Wat willen we bereiken

2025 is het eerste volle jaar dat de dienst Sprekers bij uitvaarten, voorheen de *Humanistische uitvaartbegeleiding*, terug is bij het Humanistisch Verbond. De dienst biedt humanistisch sprekers bij uitvaarten. Op vrijwillige basis helpen zij nabestaanden in het vinden van woorden voor het afscheid. Samen halen ze herinneringen op over hun dierbare en de bijzondere momenten in het leven: wie was deze persoon en wat betekende hij of zij voor de omgeving?

Wat hebben we gedaan

De dienst heeft een plek gekregen in de organisatie van het Humanistisch Verbond. Er is een nieuwe structuur ontstaan die soms nog wat wennen is, maar de vrijwilligers in de regio en de twee medewerkers van het Landelijk Bureau weten elkaar steeds beter te vinden.

- In het afgelopen jaar organiseerden we het **symposium *Een doodwaardige*** uitvaart in Westerveld. Het lijkt zo vanzelfsprekend, maar hoe gaan we eigenlijk om met de dood in een uitvaart? Uitvaarten lijken steeds meer te gaan over het leven, vol herinneringen en verhalen. Durven we de dood er nog bij te betrekken? Sprekers waren onder meer Yvon van der Pijl (Universiteit Utrecht), Martin Hoondert (Tilburg University) en Mark Bos (Humanistisch Verbond). Met zo'n 100 bezoekers was het event zo goed als uitverkocht.

- ***De Ontmoetingsdag*** is speciaal voor onze vrijwilligers en vond in november plaats in Utrecht. Het is een dag van ontmoeting en inspiratie. We stonden stil bij de organisatieontwikkelingen. Rob Vos, geestelijk verzorger en medeauteur van *Boekje vol humanisme*, gaf in de middag een workshop.

- Daarnaast startte in Lunteren in het voorjaar een **opleidingstraject** voor zeven nieuwe sprekers en werden er **verdiepingsdagen** georganiseerd voor huidige sprekers. De twee verdiepingsdagen richtten zich dit jaar op het ceremonieel spreken en gespreksvoering en werden gehouden door Aart Mak en Neanske Tuinman.

- Alle uitingen en materialen werden ontwikkeld in de **nieuwe huisstijl** van het Humanistisch Verbond.

- We **adverteerden** in lokale kranten en specials over afscheid en uitvaart, en verschillende sprekers uit de regio's waren aanwezig op beurzen om ons werk onder de aandacht te brengen.

- De **themagroepen** kwamen gemiddeld twee keer per jaar bijeen. Vanuit elke regio nam iemand deel, om de samenwerking tussen de regio's en het Landelijk Bureau te versterken.

Wat hebben we niet gedaan

We hadden de ambitie om onze dienst uit te breiden met nieuwe vormen van begeleiding rondom afscheid, maar de grootste aandacht is uitgegaan naar de overgang van de organisatie. We hebben gekozen om ons te richten op waar we in basis goed in zijn: het spreken bij uitvaarten. We merken dat het aantal aanvragen voor een spreker ook dit jaar is afgenomen. Mede om die reden hebben we ons meer op de kern van ons werk gericht en verplaatsen we de uitbreidingsplannen naar de toekomst.

Wat hebben we geleerd

De dienst *Sprekers bij uitvaarten* is bijna zo oud als het Humanistisch Verbond zelf. De dienst is ooit door ons opgericht, waarna het lange tijd een zelfstandige stichting is geweest. Alle bijna honderd vrijwilligers zijn zeer betrokken bij het werk – van financieel administrateurs tot aan coördinatoren en sprekers: met elkaar zorgen zij ervoor dat we deze bijzondere hulp bij een uitvaart kunnen bieden, en dat voor een lage prijs. Een verhuizing terug naar het Humanistisch Verbond bleek een flinke klus – van stichting naar een plek op het Landelijk Bureau. Opeens doen vragen er weer toe als: wie zijn we eigenlijk, welke plek heeft humanisme in ons werk, hoe kunnen we elkaar vinden in dit gezamenlijke verhaal, en welke organisatiestructuur hoort daarbij? Zo'n verhuizing vraagt om tijd en om een zachte landing in het nieuwe huis. We hebben hier de juiste tijd en zorg voor genomen. De plannen voor nieuwe vormen van ritueelbegeleiding rondom afscheid nemen we mee de toekomst in.

6 NALATENSCHAP EN EXECUTEURS

Ons team Nalatenschap & Executeurs beheert nalatenschappen voor het Humanistisch Verbond.

Wat willen we bereiken

Het team Nalatenschap & Executeurs (NEx) werft erfstellers en wikkelt nalatenschappen af voor mensen die daarvoor in hun omgeving geen (geschikte) personen hebben. In ruil voor die werkzaamheden krijgt het Humanistisch Verbond een positie in het testament. Het in het testament opgenomen erfdeel vormt een belangrijke pijler voor de financiering van het werk van het Humanistisch Verbond. Werkzaamheden van het team zijn: informatievoorziening, werving en uitvoering Dienst Executeur, (juridische en fiscale) afhandeling van nalatenschappen, beheer vermogen van het Humanistisch Verbond.

Wat hebben we gedaan

Wachtlijst en relatiebeheer
Gedurende 2025 is de wachtlijst weggewerkt. Het team is daarnaast druk bezig geweest met relatiebeheer. Zo wordt meer tijd besteed aan het contact met bestaande erfstellers en het bijhouden van reeds bestaande dossiers. Daarnaast heeft de samenwerking met de fondsenwerver een verdieping gekregen waardoor A-Z nalatenschappen meer aandacht krijgen.

Met de aanstelling van een nieuwe jurist is het team juristen weer compleet. In 2025 is een nieuwe functie toegevoegd, die van relatiebeheerder. Deze zal in 2026 ingevuld worden.

CRM-systeem
Naar aanleiding van de bevindingen uit het in kaart brengen van ons cliëntenbestand (2023) en relatiebeheer is besloten om het huidige CRM-systeem te vernieuwen en werkprocessen aan te scherpen. Het voortraject hiervoor is gebeurd in 2024. De implementatie hiervan is gebeurd in november 2025. In 2026 zal het CRM-systeem verder uitgebouwd en geoptimaliseerd worden.

De voornaamste cijfers

- Er is een totaalbedrag van € 2.630.924 toegekend uit nalatenschappen.
- Er waren 199 Infovragers die een brochure per post of als download hebben ontvangen.
- Bij 113 (potentiële) erfstellers is er een (digitaal)huisbezoek geweest (d.w.z. eerste huisbezoeken, tweede huisbezoeken en update-gesprekken).
- Er zijn 12 nieuwe erfstellers bijgekomen in 2025. Op 31 december 2025 is bij 478 erfstellers het Humanistisch Verbond als executeur in het testament opgenomen.

Wat hebben we niet gedaan

Hoewel er grote stappen zijn gezet met het complementeren en aanvullen van dossiers van onze cliënten is dit proces nog niet ten einde. Dit proces zal worden voortgezet in 2026 met het nieuwe CRM-systeem.

Wat hebben we geleerd

De focus op relatiebeheer heeft geleid tot het inzicht dat onze digitale systemen en werkprocessen verbeterd dienen te worden. Hiermee is een begin gemaakt in 2025 maar dit zal ook een groot deel van 2026 beslag nemen.

7 CAMPAGNE EN COMMUNICATIE

Via onze communicatie en campagnes stralen we uit dat iedereen die zich tot humanisme aangetrokken voelt welkom is.

Wat willen we bereiken

We willen zichtbaarder en toegankelijker worden, niet alleen door vaker in beeld te zijn, maar door daadwerkelijk binnen te komen bij mensen. Door een helder verhaal, een consequent merkbeeld en communicatie die uitnodigt tot dialoog. We willen dat humanisme meer gaat leven: concreet, herkenbaar en verbonden met de ervaringen van onze doelgroepen.

Wat hebben we gedaan

- In onze **fotobooth** kon je niet alleen jezelf kan vinden, maar ook de ander. We zijn het land ingegaan met onze booth, stonden op meerdere festivals en events, en ontvingen de prijs voor ‘Meest Impactvolle Stand’. Meer dan 5.000 mensen deden mee. Er kwamen prachtige ontmoetingen uit voort en zelfs... een relatie.

- We implementeerden de **nieuwe huisstijl,** die breed werd omarmd en zorgde voor een duidelijke en consistente uitstraling van al onze kanalen. De nieuwe look is warm ontvangen en maakt dat het HV een heldere uitstraling heeft gekregen, die van deze tijd is en eer doet aan waar we voor staan.

- We zagen **forse groei in onze sociale media kanalen en nieuws briefvolgers,** wat liet zien dat onze toegankelijkere toon en nieuwe formats resoneren. We versterkten ons verhaal door heldere, menselijke en herkenbare communicatie die past bij wie we zijn en waar we voor staan.

Wat hebben we niet gedaan

Nog niet overal konden we even sterk agenderend communiceren; soms bleven we reactiever dan we zouden willen.

We hadden minder fysieke publieke interventies (letterlijk onszelf zichtbaar maken in de publieke ruimte) dan vooraf gehoopt, mede door tijd en capaciteit.

Niet alle nieuwe formats (zoals podcasts en video) zijn al volledig ontwikkeld of structureel ingezet.

Wat hebben we geleerd

Verbinding groeit wanneer je het ervaarbaar maakt. Onze fotobooth bevestigde dat kleine ervaringen grote beweging kunnen brengen.

Consistentie in uitstraling en toon werkt: de nieuwe huisstijl zorgde merkbaar voor meer herkenbaarheid en vertrouwen. Groei in bereik komt wanneer mensen zich gezien en aangesproken voelen, niet door frequentie alleen.

En we hebben vooral geleerd dat toegankelijk communiceren niet gelijk staat aan versimpelen, maar aan dichtbij blijven bij wat mensen écht bezighoudt.

8 FONDSENWERVING

Onze fondsenwerving ondersteunt de groei van onze beweging.

Wat willen we bereiken

We willen onze fondsenwerving professionaliseren, duurzame vormen van betrokkenheid ontwikkelen en groeien in zowel leden als donateurs. Met de komst van een fondsenwerver willen we beter begrijpen waar de behoeftes van onze doelgroep liggen en hoe we hen aan ons kunnen binden, niet alleen financieel, maar ook inhoudelijk en waardengedreven.

Wat hebben we gedaan

- We verwelkomden een **nieuwe fondsenwerver in traineeshipvorm,** die zich ontwikkelt tot een waardevolle kracht in het bouwen van duurzame relaties.
- We verschoven van brede telemarketing naar **gerichtere online werving,** waarmee we nieuwe doelgroepen bereikten en efficiënter mensen benaderen in hun eigen interessegebied. Daarnaast hebben we gewerkt aan het werven van leads die we kunnen benaderen voor een lidmaatschap. Dit hebben we gedaan door events op te volgen en het land door te reizen om mensen te verbinden via onze fotobooth.
- **Telemarketing** zetten we specifieker in, met focus op momenten en doelgroepen die echt passen.
- Met de herhaling van de campagne ***Gedachtekracht***, haalden we aan het einde van het jaar nog extra leden binnen.
- Rondom de ***Spoedcursus Democratie*** zagen we een duidelijke piek in donaties, wat laat zien dat mensen willen bijdragen wanneer

onze inhoudelijke boodschap raakt en zij zich betrokken voelen. De spoedcursus is een wake-up call én een toolkit: hoe hou je je volksvertegenwoordigers scherp en wat kan jij doen voor meer democratie?

Wat hebben we niet gedaan

We hebben de gewenste groei in inkomsten nog niet gerealiseerd; door meer voordelige lidmaatschappen daalden de totale inkomsten licht.

We hebben nog niet volledig onderzocht welke vormen van binding het meest toekomstbestendig zijn, dat vraagt meer tijd en verdieping.

We hebben nog geen structurele fondsenwervingscampagnes ontwikkeld die het hele jaar door lopen.

Wat hebben we geleerd

Nieuwe doelgroepen bereik je gemakkelijker via online middelen dan via traditionele telemarketing, maar telemarketing blijft waardevol als je het gericht inzet.

Inkomsten groeien niet automatisch mee met ledenaantallen; de vorm van lidmaatschap is minstens zo bepalend.

Mensen doneren of sluiten zich aan wanneer onze inhoud écht raakt. Campagnes die helder laten zien waar we voor staan doen meer dan campagnes die alleen werven, ze vergoten ook de betrokkenheid bij humanisme.

De komst van een fondsenwerver zet beweging in gang, maar duurzame groei vraagt tijd, focus en experimenteren.

9 ORGANISATIE LANDELIJK BUREAU

Het team Office & HR-management brengt structuur en professionalisering aan binnen het Humanistisch Verbond, zodat het een goed functionerende organisatie is.

Wat willen we bereiken

De werkzaamheden van team Office & HR-management bestaan uit operationele en HR-vraagstukken die intern geregeld moeten worden voor alle medewerkers. De doelstelling is dat de processen, procedures en interne dienstverlening goed op orde zijn. Zo kan het werk van de medewerkers van het HV soepel en efficiënt verlopen en bijdragen aan het welbevinden van onze medewerkers.

Onze plannen voor 2025 richtten zich vooral op het optimaliseren van de (digitale) werkomgeving en werkprocessen. We zijn in 2025 een aantal grote projecten gestart op gebied van HR-digitalisering, IT-infrastructuur & telefonie.

Wat hebben we gedaan

- In 2025 heeft het team Office & HR-management een verandering ondergaan. Met de komst van een nieuwe **Officemanager en een hoofd Organisatieontwikkeling en bedrijfsvoering** is de koers meer gericht op de manier waarop HR een herkenbaar thema met beleid en instrumentaria voor de organisatie kan zijn.

- Er is hernieuwd naar onder meer het **verzuim- en preventiebeleid** gekeken. Naast werkgeluk krijgt ook persoonlijk leiderschap meer aandacht. Er is er voorgesorteerd op het **optimaliseren van HR-processen.** Onder deze optimalisatie valt ook de integratie met de domeinen Financiën, Facilitair en ICT.

- In 2025 is daartoe ook de overgang in werking gezet om het **team CRM & Procesmanagement** bij Bedrijfsvoering onder te brengen. Daarmee borgen we de organisatiebrede blik op het verbeteren van interne processen en klantprocessen.

Wat hebben we niet gedaan

In 2025 zijn we niet begonnen met onze BIV van data - de Beschikbaarheid, Integriteit en Vertrouwelijkheid - in kaart te brengen. Dit houdt in dat wij een IT-scan maken om de beveiliging van onze gegevens te testen, en deze vervolgens al naargelang de bevindingen deugdelijk te beveiligen. Verder lopen we iets achter wat betreft de veiligheid op kantoor, en dan met name de focus op een quotum van BHV'ers op kantoor, en daarnaast een veiligheidsoefening. Het inkoopbeleid is vernieuwd en geïmplementeerd, maar enkel voor nieuwe leveranciers, of wanneer een contract met een huidige leverancier ten einde komt.

Wat hebben we geleerd

We hebben geleerd dat het belangrijk is om collega's binnen een team beter op de hoogte te stellen van de werkzaamheden om zo makkelijker over te kunnen dragen, en daarnaast om goede afspraken te maken om elkaars verwachtingen in kaart te kunnen brengen.

10 BLIK VOORUIT: BELEID EN BEGROTING 2026

We schetsen de koers voor 2026. Het jaarplan dat is goedgekeurd door onze leden vormt hiervoor onze basis.

Beleid 2026

Onze plannen voor 2026 hebben we vastgelegd in een jaarplan. Dat jaarplan beschrijft de voorgenomen activiteiten van de vereniging en gaat vergezeld van een begroting. De leden keurden dit jaarplan tijdens de Algemene Ledenvergadering van 22 november 2025 goed. Bij het verschijnen van dit jaarverslag zijn we volop bezig met de uitvoering daarvan.

De accenten in 2026 liggen op:

- De **ontwikkeling van de vereniging**. De ondersteuning aan de lokale afdelingen en de leden van de vereniging houdt prioriteit. We blijven in gesprek met de afdelingen en inventariseren behoeften. Als opnieuw extra capaciteit nodig is op het Landelijk Bureau om afdelingen beter te ondersteunen zullen we dat inrichten.

- In 2026 bestaat de vereniging **80 jaar, een jubileum.** We vieren dit met de lancering van een nieuwe campagne die gericht is op naamsbekendheid. Zo bouwen we aan grotere zichtbaarheid voor humanisme in Nederland. Rond *Wereldhumanismedag* (21 juni) organiseren we door het hele land festiviteiten en we sluiten het jaar af met een ledenfeestje in november.

- Eind 2026 eindigt de periode van het Meerjarenbeleidsplan 2022-2026. Tijdens de ALV zullen we de leden een nieuw strategiedocument voorleggen waarmee we de activiteiten voor de komende jaren richting geven, de **strategie 2027-2031**. Gedurende 2026 zullen we een uitvoerig consultatieproces vormgeven, waarbij alle leden de kans krijgen input te leveren op de strategische koers van de vereniging.

- We verstevigen de organisatie van ***Sprekers bij uitvaarten*** en starten met een nieuwe dienst, de ***Liefdesceremonies***. Zo bouwen we door aan een portfolio van diensten.

- We werken aan opschaling en doorontwikkeling van de ontwikkelde **programmatische activiteiten**. Op basis van monitoring en evaluatie worden bewezen successen uitgebreid of krijgen een vervolg in een nieuw jasje. Daarnaast houden we aandacht voor innovatie; voor het ontwikkelen van nieuwe invalshoeken en vormen.

- Als zendende instantie zetten we ons in voor de door ons benoemde humanistisch geestelijk verzorgers. We **inspireren, verbinden en ondersteunen HGV'ers,** zowel onderling als met het HV. Als onderdeel hiervan bewaken en verstevigen we de professionaliteit en ambtelijke binding van de HGV'ers.

- In de dienstverlening die we in de vorm van **executeurschap bij nalatenschappen** bieden, zullen we in 2026 inzetten op verdere groei en ons organisatorisch verder voorbereiden op uitbreiding van deze dienstverlening.

- In 2025 is er een eerste voorzichtige groei van **Jonge Humanisten.** We gaan in 2026 deze prille initiatieven actief ondersteunen en de jonge humanisten helpen bij verdere aanwas.

- Organisatorisch is 2026 het eerste jaar waarin we in een **nieuwe governance structuur** werken. De finetuning van de werkwijze met een Raad van Toezicht en een Raad van Bestuur (de directeur-bestuurder) zal aandacht krijgen.

Risico's 2026

Financieel
Het risico met betrekking tot het **vermogen** van het Humanistisch Verbond ligt vooral bij de grilligheid van de opbrengsten van nalatenschappen en van de beleggingen. Voor de nalatenschappen blijven we in de begroting uitgaan van het 10jaars-gemiddelde. Wij onderscheiden ons door een sterke afdeling van Executeurs Testamentair. Mensen vertrouwen ons hun nalatenschap (deels) toe. We besteden veel aandacht aan het in stand houden van dit vertrouwen en hebben ook waarborgen ingebouwd via het verplicht stellen van een VOG en het vierogenprincipe. Hoewel de inkomensstroom grillig is, wordt er wel systematisch gestuurd op de groei van het aantal erfstellers. Op het gebied van legaten en andere A-Z-nalatenschappen kunnen we ons nog niet meten met andere goede doelen, maar ontwikkelden we een strategie om die achterstand in te lopen.

De **vermogensportefeuille** van het HV is ook onvoorspelbaar in ontwikkeling. Met name de waardeveranderingen van obligaties en aandelen zijn onvoorspelbaar en afhankelijk van de ontwikkelingen op het wereldtoneel en de reagerende effectenmarkten. Dit stelt hoge eisen aan de kwaliteit van het vermogensbeheer. Per januari 2026 is het vermogensbeheer overgedragen van Triodos Bank naar Impact Beleggen van ABN Amro. Na een zorgvuldige selectie tussen vermogensbeheerders die aan de criteria en het beleggingsbeleid van het Humanistisch Verbond voldoen, is gekozen voor deze bank. De afdeling Impact Beleggen van ABN Amro voert een beleid dat de meest strenge normen voor duurzaam beleggen volgt. Daarbij wordt een goed financieel rendement behaald. In de afweging met andere vermogensbeheerders scoort ABN Amro Impact Beleggen gelijkwaardig met de meest duurzame andere vermogensbeheerders, maar laat een iets beter financieel resultaat zien over de afgelopen jaren.
Het vermogen van het HV wordt gematigd defensief en duurzaam belegd.

Los van het **beleggingsrisico** is het risico dat de **nalatenschappen** negatief afwijken van de begroting. De belangrijkste beheersmaatregel is een inschatting van inkomsten gebaseerd op een langjarig gemiddelde, en de bespreking van de resultaten in de bedrijfsvoeringscommissie en de Raad van Toezicht.

Wat het **beheer van de financiën van de afdelingen** betreft, beschikken de afdelingen over eigen financiële middelen waarover zij aan het eind van het boekjaar verantwoording afleggen. Zij worden geacht een toelichting te geven bij tien procent afwijking ten opzichte van de begroting. De meest voorkomende reden voor het niet uitvoeren van activiteiten is de beperkt beschikbare menskracht. Gezien de omvang van het bedrag in relatie tot het aantal afdelingen, wordt het risico op onjuiste bestedingen aanvaardbaar geacht.

Ledenwerving
Hoewel humanisme door een substantieel deel van de Nederlandse bevolking als een aantrekkelijke levensbeschouwing wordt gezien, voelen relatief weinigen de n**oodzaak om lid te worden of te doneren** aan het Humanistisch Verbond. Uit de ledengroei van de afgelopen jaren weten we dat urgente maatschappelijke kwesties belangrijk zijn om mensen de stap naar het lidmaatschap te laten zetten. Het valt niet goed te voorspellen of zich kwesties voordoen.

De achterban van het HV is loyaal, toch zagen we dat het aantal **opzeggingen** de afgelopen jaren toenam. Het financiële risico dat we lopen als er in een jaar geen ledenwinst is en alleen maar reguliere uitstroom, ligt rond de € 100.000. Dit komt voort uit een gebrek aan nieuwe inkomsten van rond € 40.000 en een effect van rond de € 60.000 van het niet compenseren van opzeggers. Het effect kan groter zijn als door een groot imagoschandaal het aantal opzeggers significant stijgt en er ook geen nieuwe leden binnenkomen.

Zoals ledenwerving risico loopt bij **imagoschade**, zo geldt dat ook voor donaties. Wij waren in 2025 nauwelijks afhankelijk van donaties, waardoor het risico van wegvallen van donaties verwaarloosbaar is.

Organisatie
Risicomanagement vormt een integraal onderdeel van het gevoerde beleid. **De Raad van Toezicht** is goed op de hoogte van de belangrijkste risico's en onzekerheden binnen het werkveld. De Raad van Toezicht is van mening dat de interne risicomanagement- en controlesystemen waarmee de organisatierisico's worden beheerst in 2025 adequaat hebben gewerkt. Operationele en financiële risico's (prijs-, liquiditeits-, koers- en renterisico's) zijn vastgelegd in de **managementinformatie** en worden per kwartaal geanalyseerd, voorgelegd aan de **bedrijfsvoeringscommissie** en besproken in de RvT. De bewaking van de financiële positie en bijstellen op basis van de financiële risico's vindt per kwartaal plaats.

Gezien de **hoge solvabiliteit van de vereniging** zullen deze risico's, indien deze zich voor zouden doen, naar verwachting niet op korte termijn leiden tot een aanzienlijke impact op de activiteiten van de vereniging. De **continuïteitsreserve** wordt met dat doel op peil gehouden, om daarmee extra zekerheid in te bouwen.

Voor ziekteverzuim: zie het Sociaal Jaarverslag in de bijlage.

Begroting 2026

Baten	
Som van de geworven baten:	3.917.042
Overige baten:	365.226
Totaal baten:	4.282.268
Lasten	
Besteed aan doelstellingen:	5.748.076
Wervingskosten:	1.001.457
Kosten beheer en administratie:	462.568
Som van de lasten:	7.212.101
Saldo voor financiële baten en lasten:	- 2.929.833
Saldo financiële baten en lasten:	28.500
Resultaat boekjaar:	- 2.901.333

11 ORGANISATIE EN BESTUUR

Het Humanistisch Verbond is een vereniging die bestaat uit een Raad van Bestuur en Raad van Toezicht, Landelijk Bureau, en afdelingen en werkgroepen verspreid over het land.

Bestuur / Raad van Toezicht

Het jaar 2025 was het laatste jaar dat de Vereniging Humanistisch Verbond met een hoofdbestuur in functie werkte. De governancewijziging die vanaf 2024 werd voorbereid, werd vastgesteld tijdens de ALV van 22 november 2025. Daarna trad een Raad van Toezicht in functie. De directeur werd daarmee benoemd in de functie van Raad van Bestuur (directeur-bestuurder). Het HV werkt vanaf die datum met een two-tier model.

Bestuursleden hadden een zittingstermijn van vier jaar en konden maximaal één keer worden herbenoemd. Bestuurswisselingen vonden plaats overeenkomstig een rooster van aftreden. Alle bestuursleden waren actief op onbezoldigde basis. Zij declareren onkosten op basis van specificaties. Aan bestuurders werden geen leningen, voorschotten en garanties verstrekt.

Tot 13 december 2025 (de datum van statutenwijziging) bestond het bestuur uit: Remco Peeters, Pauline Timman, Elisabeth van Oostrum, Anne de Rooij en Gaby Jacobs. Per datum van statutenwijziging werden de voormalig bestuursleden door de leden verkozen tot leden van de Raad van Toezicht. Daarbij werd de tweede termijn van bestuurslid Elisabeth van Oostrum eenmalig verlengd tot de datum van benoeming van een nieuw lid van de Raad van Toezicht in 2026.

Functie	Naam	Hoofdfunctie	Nevenfuncties
- Voorzitter HB **- Voorzitter RvT** [22.11.2025 31.12.2025]	Remco Peeters	Zelfstandig Interimmanager: - Interim-teammanager Financieel Advies bij Samenwerkingsorganisatie De Wolden Hoogenveen - HR-veranderstrateeg bij Samenwerkingsorganisatie De Wolden Hoogenveen - Interim-teammanager Juridische Zaken, Inkoop en Financiën bij Waterschap Rijn en IJssel	Lid Raad van Toezicht bij onderwijsinstelling Op Kop in Giethoorn
- Algemeen secretaris **- Lid en VVZ RvT** **[22.11.2025 – 31.12.2025**	Pauline Timman	Personal coach, teamcoach en mediator bij consultancy bureau Human Centric	Begeleider kunst- en schrijflabs voor kinderen in Amsterdam-Noord
- Algemeen bestuurslid **- Lid RvT** **[22.11.2025 – 31.12.2025]**	Elisabeth van Oostrum	Auteur	• Voorzitter bestuur Stichting Bomen voor Leersum • Voorzitter afdeling D66 Utrechtse Heuvelrug en Rhenen
- Algemeen bestuurslid **- Lid RvT** **[22.11.2025 – 31.12.2025**	Anne de Rooij	Afdelingshoofd Toestemmingverlening en PASmelders bij het ministerie van LNV.	Bestuurslid HVO primair
- Algemeen bestuurslid **- Lid RvT** **[22.11.2025 – 31.12.2025]**	Gaby Jacobs	Hoogleraar en voorzitter vakgroep Humanistisch Geestelijke Verzorging studies aan de Universiteit voor Humanistiek.	• Voorzitter Landelijke Kenniswerkplaats Zingeving en Geestelijke Verzorging • Lid Commissie Actieonderzoek Innovatieve Zorg ZonMW

Directie / Raad van Bestuur

Vrijwel geheel 2025 werkten we met een Bestuur en een Directeur. Nadat de ALV instemde met een governancewijziging, werden de bestuursleden benoemd in de functie van Raad van Toezicht, en benoemde de Raad van Toezicht de directeur in de functie van directeur-bestuurder (Raad van Bestuur).

Deze wijziging trad per 13 december 2025 in werking. Daarmee was in 2025 vrijwel het gehele jaar een directeur in functie. Deze functie werd vervuld door Robbert Bodegraven, die in 2021 aantrad en geheel 2025 een aanstelling had van 36 uur (= fulltime) voor onbepaalde tijd. Hij werd door de RvT na zijn aantreden benoemd tot directeur-bestuurder (Raad van Bestuur).

Salariëring van de directeur vindt plaats volgens de cao Sociaal Werk. Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning volgt het Humanistisch Verbond de *Regeling beloning directeuren van goede doelen voor besturen en raden van toezicht.* (Zie www.goededoelennederland.nl). De regeling geeft aan de hand van zwaartecriteria een maximumnorm voor het jaarinkomen. De voor de toetsing, aan de geldende maxima, relevante werkelijke jaarinkomens van de directie bedroeg € 129.878 (1 FTE/12 mnd.). De beloning bleef daarmee ruim binnen de geldende maxima.

Het jaarinkomen, de belaste vergoedingen/bijtellingen, de werkgeversbijdrage pensioen en de overige beloningen op termijn bleven binnen het in de regeling opgenomen maximumbedrag van € 187.400 (functiegroep H) per jaar. De belaste vergoedingen/bijtellingen, de werkgeversbijdrage pensioen en de overige beloningen op termijn stonden bovendien in een redelijke verhouding tot het jaarinkomen. De hoogte en samenstelling van de bezoldiging worden in de Jaarrekening onder de toelichting op de lastenverdeling bij de personeelskosten gepreciseerd.

De directeur van Het Humanistisch Verbond had in 2025 als nevenfuncties:

- Voorzitter van het bestuur van de Stichting Humanistische Uitvaartbegeleiding
- Lid Programmaraad omroepvereniging HUMAN

Bezoldigingsbeleid medewerkers

De salariëring van de medewerkers, evenals die van de directeur, vindt plaats volgens de cao Sociaal Werk.

Zending humanistisch geestelijk verzorgers

Het Humanistisch Verbond is als wettelijk vertegenwoordiger van de humanistische levensbeschouwing verantwoordelijk voor de inhoudelijke benoemingen van humanistisch geestelijk verzorgers (HGV'ers). In 2025 zijn 43 nieuwe humanistisch geestelijk verzorgers benoemd.

Van 21 humanistisch geestelijk verzorgers is de benoeming verlopen, omdat ze bijvoorbeeld ander werk zijn gaan doen en meer dan vijf jaar niet actief waren als geestelijk verzorger of omdat ze met pensioen zijn gegaan. Het aantal humanistisch geestelijk verzorgers is daarmee gestegen van 296 naar 318.

Toezicht

De Algemene Ledenvergadering (ALV) hield door middel van een jaarvergadering toezicht op het bestuurlijk functioneren van de vereniging. In 2025 werd het Jaarverslag (Bestuursverslag en Jaarrekening) 2024 ter vaststelling voorgelegd aan de ALV, die hiermee in zeer grote meerderheid akkoord ging en decharge verleende aan het toenmalig bestuur. Tevens werd de ALV geïnformeerd over de inhoudelijke en financiële voortgang 2025 en stelde de ALV de Beleidsmatige Vooruitblik 2026 vast

Risicobeheer en zelfevaluatie

Het bestuur heeft in 2024 een in 2022 ingezet traject voortgezet, waarin het eigen functioneren en de samenwerking met de directie en het Landelijk Bureau is geëvalueerd. Onderdeel van dit traject is een discussie over de governance van de vereniging, een gesprek dat in 2025 zal worden afgerond. Het beoordelingsgesprek van de voorzitter en de secretaris van het bestuur met de directeur heeft in 2024 plaatsgevonden, en leverde een positieve waardering voor de directeur op.

Het Humanistisch Verbond is een vereniging waarin veel vrijwilligers actief zijn, met name op lokaal niveau. De functies van de lokale afdelingen worden door vrijwilligers vervuld en ook de leden die lokale activiteiten organiseren, doen dit op vrijwillige basis.

De werving van lokale bestuursleden en vrijwilligers die activiteiten organiseren gebeurt door de lokale afdelingen. De lokale verkiezingen vinden plaats op een vooraf aan alle leden aangekondigde ledenvergadering.

Naast actieve vrijwilligers op lokaal niveau is een aantal vrijwilligers actief betrokken bij de ontwikkeling en organisatie van landelijke activiteiten. Leden worden uitgenodigd om actief mee te denken over en mee te werken aan de (beleids)doelstellingen van het Humanistisch Verbond, onder andere door werkgroepen die meedenken over programmatische ontwikkeling, een landelijke dag voor actieve leden en door enquêtes en focusgroepen onder leden. Zo werd in 2024 een nieuwe werkgroep Oorlog en Vrede gestart.

Effectieve besteding middelen

Uitgangspunten voor de besteding van de beschikbare middelen:

- Een maximale besteding ten gunste van de doelstelling.

In 2025 zag de verhouding van de totale bestedingen er als volgt uit:

- De totale bestedingen aan de doelstellingen in relatie tot de totale baten waren in 2025 108,40%. De gewenste verhouding is minimaal 80%.

- De totale bestedingen aan de doelstelling in relatie tot de totale lasten waren 80,98%.
  De gewenste verhouding is minimaal 70%.

- De kosten voor fondsenwerving in relatie tot totale lasten waren 12,41%. De gewenste verhouding is maximaal 20%.

- De bestedingen voor beheer en administratie in relatie tot de totale lasten waren 6,61%. De gewenste verhouding is maximaal 10%.

- De kosten voor fondsenwerving in relatie tot de geworven baten waren 17,79%.
  De gewenste verhouding is maximaal 20%.

De bestedingspercentages worden toegelicht in de Jaarrekening onder het hoofdstuk ‘Toelichting op de staat van baten en lasten’.

Ten behoeve van een effectieve besteding van de middelen worden op jaarbasis budgetten vastgesteld voor de diverse projecten en activiteiten. Op basis van financiële rapportages vindt minimaal drie keer per jaar een be-

spreking plaats tussen verantwoordelijke budgethouders en directie over de voortgang in de uitgaven. Dit kan leiden tot aanpassingen van de activiteiten dan wel van de budgetten. Afwijkingen van de budgetbegroting moeten vooraf worden gemeld aan de directie.

Daarnaast brengt de directie op basis van financiële rapportages vier keer per jaar verslag uit aan de Raad van Toezicht over de voortgang in de bestedingen en inkomsten. Afwijkingen ten opzichte van de begroting worden besproken en kunnen aanleiding zijn voor wijzigingen in beleid en uitvoering.

Financieel beheer afdelingen

Afdelingen dienen jaarlijks een werkplan in met een begroting en leggen verantwoording af over de bestedingen door middel van een balans en exploitatierekening. Alle afdelingen hebben hun financiële jaarverantwoording ingediend over het jaar 2025.

Vrijwilligers zijn WA-verzekerd tijdens hun werk voor het Humanistisch Verbond. De kosten die door de vrijwilligers worden gemaakt voor uitvoering van de activiteiten worden vergoed.

Belanghebbenden

Het Humanistisch Verbond hanteert de SBF-code voor Goed Bestuur van de Samenwerkende Brancheorganisaties Filantropie. Hierboven wordt verwoord hoe inhoud wordt gegeven aan de principes van scheiding van functies en de effectieve besteding van middelen.

Samenwerkingen

We hebben met een groot aantal organisaties samengewerkt. Samenwerkingen die noodzakelijk zijn voor het realiseren van de doelen die we ons stellen. De belangrijkste waren in 2025:

- **Stichting Socrates**: Het doel van deze stichting, opgericht door het HV, is bevordering van wetenschap van actuele maatschappelijke problemen vanuit een humanistisch perspectief. De taak van de stichting is de benoeming en begeleiding van door haar aangestelde humanistische bijzonder hoogleraren bij Nederlandse universiteiten. We proberen daarbij steeds een brug te slaan tussen de onderzoeksgebieden van de bijzonder hoogleraren en het werk van het HV. Deze stichting wordt gefinancierd door het Humanistisch Verbond.

- **Humanists International:** Dit is de internationale koepel van humanistische organisaties wereldwijd. Het Humanistisch Verbond is een prominent lid. Humanists International komt op voor humanisten die vervolgd worden vanwege hun overtuiging en slachtoffer worden van geweld, opsluiting of erger. Als campagne- en lobbyorganisatie agendeert Humanists International kwesties rondom de vervolging van niet-religieuzen bij nationale overheden en bij multinationale organisaties, zoals de Verenigde Naties, de Afrikaanse Commissie en de Europese Unie. Als een van de grootste lidorganisaties is het Humanistisch Verbond actief betrokken bij initiatieven die de samenwerking internationaal versterken.

- **Netwerk Humanisme:** Dit netwerk is opgericht nadat de Humanistische Alliantie werd opgeheven. Het netwerk bestaat uit een 25-tal organisaties. Het netwerk is gericht op kennisuitwisseling en samenwerking. Gezamenlijk zetten de aangesloten organisaties zich in voor een samenleving gebaseerd op menselijke waarden: vrijheid, gelijkwaardigheid en solidariteit. Het Humanistisch Verbond is een van de oprichters van dit netwerk.

- **Universiteit voor Humanistiek:** Met deze universiteit werken we nauw samen op het gebied van kennisontwikkeling. Dat deden we door samen te werken aan ritueelontwikkeling, door de *Humanistische Canon* te verrijken met meer diversiteit, en door strategisch af te stemmen over de aansluiting van de opleiding tot humanistisch geestelijk verzorger op de zendende opdracht van het HV.

- **NVVE**: Met de vereniging voor een vrijwillig levenseinde werkten we samen aan publieksbijeenkomsten en een politieke lobby rond voltooid leven.

- **Slot Loevestein:** Samen met dit museum ontwikkelden we de tentoonstelling *Tegenpolen*, waarin invulling wordt gegeven aan een humanistisch antwoord op polarisatie. De tentoonstelling liep in 2025 af.

- **Grootouders voor het Klimaat:** Op afdelingsniveau hebben we succesvol met hen samengewerkt.

- **How to start a movement:** Samenwerking met kunstenares Merel Smitt, cocreatie van de versie van *How to start a movement x Humanistisch Verbond* rondom klimaat.

- **Issuemakers:** Dit bureau is gespecialiseerd in strategische communicatie en public affairs. Samen met Issuemakers werken we aan meer zichtbaarheid in de media. Ook bekijken we samen hoe we ons het beste kunnen positioneren op onze inhoudelijke programma's.

12 FINANCIEEL OVERZICHT (SAMENGEVOEGDE JAARREKENING)

Het totaal aan reserves en fondsen per 31 december 2025 bedraagt € 15.977.000 (bedragen in dit hoofdstuk afgerond op € 1.000). De liquiditeit ten opzichte van het balanstotaal bedraagt 19%, de solvabiliteit bedraagt 95%.

Het boekjaar 2025 werd afgesloten met een negatief resultaat van € 1.325.000. Begroot was een negatief resultaat van € 2.404.000. Het minder negatieve resultaat van € 1.079.000 komt voor € 593.000 door lagere activiteitenkosten, € 141.000 door lagere wervingskosten en € 285.000 door lagere kosten beheer en administratie.

Het resultaat is conform de resultaatverdeling gemuteerd op de overige reserves, bestemmingsreserves en bestemmingsfondsen.

Baten

De totale baten in 2025 waren lager dan begroot, te weten € 14.000. Dit is een afwijking van afgerond 0% t.o.v. de begroting. Intern is een analyse gemaakt over de mate waarin de baten eenmalig of jaarlijks terugkerend zijn. Nagenoeg alle baten hebben een jaarlijks terugkerend karakter.

Lasten

De gerealiseerde lasten in 2025 waren lager dan begroot, te weten € 1.019.000. Dit wordt met name veroorzaakt door lagere activiteiten- en personeelskosten. De lasten zijn toegenomen t.o.v. 2024 (€ 1.030.000).

Vermogen en beleggingen

Met ingang van 2016 geldt een nieuwe financieringsmethodiek van de afdelingen. Het eigen vermogen van een afdeling is met ingang van 2016 gebonden aan een maximumbedrag dat overeenkomt met anderhalf keer de exploitatielasten van de afdeling. Wanneer het eigen vermogen van de afdeling per 31 december van het voorgaande jaar meer bedraagt dan het maximaal toegestane eigen vermogen, vervalt het meerdere aan het Activiteitenfonds. In het geval het afdelingsvermogen (deels) afkomstig is uit een legaat of erfstelling en de hiervoor vermelde drempel voor het maximumbedrag aan eigen vermogen wordt overschreden, dan vindt geen contributieafdracht plaats voor zover de drempel wordt overschreden. De totale afdracht van afdelingsvermogen aan het Activiteitenfonds bedroeg over 2025 € 23.000.

Met ingang van 2016 is 17 procent van de contributie-inkomsten bestemd voor de afdelingen. Dat bedrag wordt verdeeld naar rato van het aantal leden. In 2025 werd € 165.000 afgedragen aan 23 afdelingen.

Het beheer van de beleggingsportefeuille ligt sinds 1 januari 2014 bij Triodos Bank. Het vermogensbeheer wordt uitgevoerd door de directie/bestuur. Hierin laat zij zich adviseren door de auditcommissie. Deze commissie ziet ook toe op naleving van het beleggingsstatuut dat het HV hanteert en het bijhorende beleggingsbeleid.
De doelstelling van het beleggingsbeleid is om op middellange termijn (3-5 jaar) de waarde van het vermogen in stand houden na aftrek kosten en zo veel mogelijk indexeren voor inflatie.
Het risicoprofiel van de beleggingsportefeuille is defensief-neutraal.
De bank acteerde in 2025 op basis van een mandaat om wijzigingen aan te brengen in de portefeuille binnen de marge van 55 procent vastrentende waarden (obligaties: minimum 40 procent, maximum 65 procent), 35 procent aandelen (minimum 30 procent, maximum 40 procent) en alternatieve beleggingen met een marge van 10 procent (minimum 0 procent, maximum 10 procent).
Per januari 2026 is het vermogensbeheer overgedragen van Triodos Bank naar Impact Beleggen van ABN Amro Mees Pierson. Na een zorgvuldige selectie tussen vermogensbeheerders die aan de criteria en het beleggingsbeleid van het Humanistisch Verbond voldoen, is gekozen voor deze bank.

Het rentepercentage dat het Humanistisch Verbond betaalt aan de lokale afdelingen die hun middelen hebben ondergebracht bij het HV was in 2025 2,34 procent tegenover 2,55 procent in 2024. De rente wordt berekend op basis van de gemiddelde rentetarieven bij banken op 1 oktober van het boekjaar op vrij opneembare internetspaarrekeningen plus 1 procentpunt.

Resultaat spaar- en beleggingsvormen

Bedragen (x € 1.000)		2025	2024	2023	2022	2021
Obligatierente		74	47	33	43	56
Dividend		87	62	64	57	52
Gerealiseerd koersresultaat		87	135	-42	-36	11
Ongerealiseerd koersresultaat		-116	512	920	-1234	396
Bruto beleggingsresultaat		132	759	974	-1171	514
Kosten beleggingen		52	52	46	45	47
Netto beleggingsresultaat		80	708	928	-1216	467
Rendement beleggingen		0,75%	7,16%	10,24%	-12,64%	5,45%
Gemiddeld rendement 2020-2024	2,19%					
Gemiddeld rendement 2020-2024	€ 193					
Beleggingen 1 januari		10694	9880	9065	9623	8574
Interest op beleggingsrekeningen		2	1	1		

Functie en omvang continuïteitsreserve

Naast de financiering van het Humanistisch Verbond, heeft het eigen vermogen ook de functie het risico van tegen- of wegvallende inkomsten op te vangen. De continuïteitsreserve is gebaseerd op een risicoanalyse. Voor het bepalen van de omvang van de continuïteitsreserve zijn de volgende veronderstellingen meegenomen:

- Met name de inkomsten uit nalatenschappen zijn onzeker: wanneer nalatenschappen vrijkomen en wat de omvang ervan zal zijn, is volstrekt onvoorspelbaar. Ook is sprake van toenemende concurrentie bij het werven van nalatenschappen.
- Tevens hebben de beleggingsopbrengsten een onzeker karakter en is er een risico op daling van de contributies en giften door imagoschade.
- Anders dan de baten zijn de kosten van Humanistisch Verbond in belangrijke mate als ‘vast’ te typeren. Een eventueel noodzakelijke aanpassing van de kostenstructuur onder handhaving van de continuïteit van de organisatie vergt derhalve geruime tijd. Er is geen afzonderlijke voorziening voor vervanging bij ziekte.

De continuïteitsreserve bedraagt € 4.087.945. Op basis van de risicoanalyse acht het Humanistisch Verbond de omvang van de continuïteitsreserve voldoende. Het CBF hanteert als norm voor de continuïteitsreserve een bedrag van maximaal anderhalf keer de jaarlijkse uitvoeringskosten. Dit komt neer op een maximale omvang ultimo 2025 van € 8.488.000. Met de huidige omvang van de continuïteitsreserve blijft het Humanistisch Verbond binnen deze norm.

Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserves betreffen door het bestuur geoormerkte gelden voor specifieke doeleinden. Het zijn geen verplichtingen aan derden.

Activiteiten
'Activiteiten' (voorheen 'dienstverlening afdelingen') betreft een reserve voor nieuwe ontwikkelingen binnen de vereniging, voor extra activiteiten voor/door afdelingen van het Humanistisch Verbond waarvoor de afdeling onvoldoende middelen heeft, en voor activiteiten in regio's waar geen afdeling bestaat. De reserve is afkomstig uit de middelen van opgeheven afdelingen. Sinds 2016 is het surplus aan vermogen bij de afdelingen aan deze reserve onttrokken.

Stichting Socrates
Stichting Socrates is een groepsmaatschappij en dient in de consolidatie te worden opgenomen.

Sprekers bij Uitvaarten (SBU)
Deze bestemmingsreserve is gevormd om de activiteiten van Sprekers bij uitvaarten te kunnen volgen. Dit geld is afkomstig van de voormalige Stichting Humanistische Uitvaartbegeleiding (HUB).

Merkcampagne
Deze bestemmingsreserve is bestemd voor de campagne in 2026. In eerste instantie was deze campagne gepland voor 2025.

Netwerk Humanisme
Deze bestemmingsreserve is bestemd voor activiteiten voor het netwerk Humanisme. Dit geld is afkomstig van de voormalige Humanistische Alliantie.

Bestemmingsfondsen

De bestemmingsfondsen betreffen door derden geoormerkte gelden.

Afdeling Den Haag
De stichting Vrienden van Humanistisch Verbond afd. Haaglanden is in 2016 opgeheven. Conform de statuten van de stichting is het vermogen overgedragen aan de afdeling Den Haag e.o., t.b.v. activiteiten die de doelstelling van het HV ondersteunen en uitdragen en plaatsvinden in de regio Den Haag. In 2025 is zowel het resultaat van de afdeling Den Haag als de rente gemuteerd op deze bestemmingsreserve.

Legaten overige afdelingen
Per 1 januari 2025 was de stand van het bestemmingsfonds € 110.000. In 2025 is € 83.000 uitgegeven wat ook is onttrokken aan dit bestemmingsfonds.
Per 31 december bedraagt de stand € 27.000. Het betreft het legaat voor het gewest Drenthe. Het legaat ten behoeve van Humanisme Fonds Amsterdam is in na 2025 volledig besteed.

13 BIJLAGE – SOCIAAL JAARVERSLAG

Volgens de Reglementen maakt dit Sociaal Jaarverslag 2025 onderdeel uit van het Jaarverslag 2025.

Aanstellingsomvang

In 2025 zijn er bij het HV 5 mensen in dienst getreden en 3 mensen uit dienst getreden. Per 31 december 2025 waren er 34 mensen (29 fte) in dienst van het HV.

Algemene Verordening Gegevensbescherming [AVG]

De zorgvuldige omgang met persoonsgegevens is een belangrijke waarde voor het Humanistisch Verbond. Naast de wettelijke plicht die op het HV rust om zorgvuldig om te gaan met persoonsgegevens die aan ons zijn toevertrouwd, heeft dit ook te maken met het feit dat het Humanistisch Verbond een levensbeschouwelijke organisatie is. Lidmaatschap van een levensbeschouwelijke organisatie is op zichzelf een bijzonder persoonsgegeven dat noopt tot extra zorgvuldigheid en het toepassen van beschermingsmaatregelen die strenger zijn dan voor een ‘normale’ organisatie of vereniging.

Naast de verwerking van ‘gewone’ persoonsgegevens zoals naam- en adresgegevens bij de ledenadministratie, worden op verschillende afdelingen ook persoonsgegevens met een gevoeliger karakter verwerkt.

Het Humanistisch Verbond heeft een Functionaris voor de Gegevensbescherming (FG) aangesteld. De FG heeft een onafhankelijke positie binnen het HV en is belast met toezicht op de naleving van de AVG. Daarnaast kan de FG, gevraagd en ongevraagd, de organisatie van advies voorzien over verschillende onderwerpen die te maken hebben met de verwerking van persoonsgegevens.

Bij verschillende afdelingen zijn maatregelen ter bescherming van persoonsgegevens in 2025 verder aangescherpt en is er een oproep gedaan om datalekken door te geven.

Daarnaast besteedt het HV doorlopend aandacht aan automatiserings- en digitaliseringsprojecten. In 2025 is, in opvolging van de genomen stappen in 2024, een nog groter deel van de organisatieprocessen en -procedures geborgd in het nieuwe CRM-systeem. Hiermee geven we invulling aan de noodzaak om te voldoen aan ontwikkelingen en al bestaande criteria rondom gegevensbescherming.

Arbeidsomstandigheden

Het Humanistisch Verbond (HV) houdt kantoor in de voormalige 'Gerardus Majellakerk' in een woonwijk in Amsterdam Oost. Het kantoor is gespreid over vier verdiepingen.

Er is blijvende aandacht voor de inrichting van de werkomgeving.

Gedragscode en integriteitsbeleid

Het HV heeft sinds 2023 een gedragscode die voor alle medewerkers geldt. Deze gedragscode is gekoppeld aan ons integriteitsbeleid, waarmee we vastleggen welk gedrag en welke cultuur we nastreven. Ook hebben we daarin vastgelegd wat te doen bij overschrijdingen van de integriteitsregels. Ook in 2025 heeft iedere nieuwe medewerker een gedragscode ondertekend en is er voor iedere medewerker een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) aangevraagd.

In 2025 hebben we de doelgroep voor de gedragscode en de VOG verbreed: naast de medewerkers die bij het HV in dienst treden, ontvangen freelancers de gedragscode en dienen ze een VOG aan te vragen. Er is gestart met het laten ondertekenen van de gedragscode door de vrijwilligers van *Sprekers bij uitvaarten.*

We hebben een interne en een externe klachtenregeling, een externe vertrouwenspersoon en we hebben twee huis-HGV'ers, humanistisch geestelijk verzorgers. Iedere medewerker met een contract mag hier kosteloos een beroep op doen.

Klachtenbehandeling

Mensen die een klacht willen indienen kunnen dat doen door onze klachtenregeling te volgen. Er staat een klachtenformulier op onze website. Een klachtindiener wordt vervolgens gebeld om hun verhaal te kunnen doen. In 2025 hebben wij 2 keer een klacht binnengekregen via het formulier op onze site.

Per 2024 hebben we ook een nieuwe interne medewerkersklachtenregeling.

Omgang personeelsgegevens

Bij het HV werkt iedereen in de Cloud, binnen onze Microsoft-omgeving Sharepoint. Wij kennen een tweetraps-verificatie wanneer we inloggen op onze laptop of pc. De verificatie gebeurt middels de Microsoft-Authenticator app. Deze detecteert wanneer iemand vanuit een niet-bekende locatie inlogt.

Vertrouwelijke mappen op SharePoint zijn afgeschermd.

Organogram

Bijgaand organogram geeft de organisatiestructuur weer vanaf 13 december 2025. Per deze datum is de nieuwe structuur van het Raad van Toezicht-model van kracht, conform de bij Algemene Ledenvergadering vastgestelde reglementen.

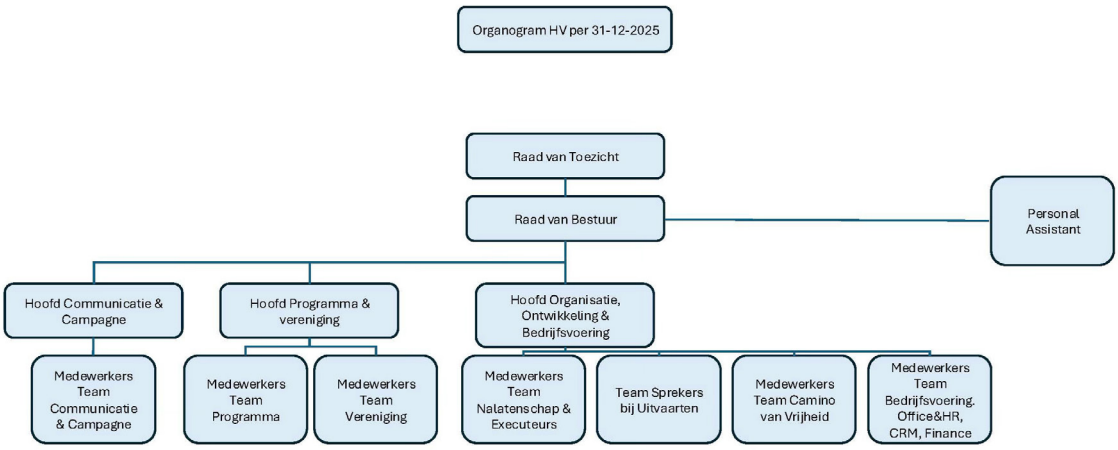

Personeelsbeoordeling & Functiewaarderingssysteem

Het HV kent een HR-cyclus van plannings-, functionerings-, en beoordelingsgesprekken. Deze cyclus neemt het functieprofiel van de medewerker als uitgangspunt. De leidinggevende voert de gesprekken met de medewerkers binnen haar/zijn/diens team.

De salarisschalen staan in de cao Sociaal Werk die wij volgen. De medewerker kan er jaarlijks - bij goed presteren - een periodiek bijkrijgen in salaris, tot het einde van de schaal. Daarnaast kan de medewerker groeien in schaal, indien de functie in zwaarte toeneemt. Deze zwaarte hangt samen met onder andere een grotere mate van complexiteit, meer verantwoordelijkheden of meer zelfstandigheid.

In 2025 werd met alle medewerkers deze HR-cyclus gevolgd en afgerond.

Personeelsopleiding

Elke medewerker heeft een jaarlijks opleidingsbudget van € 1.250, bij een contract van 36 uur per week. Dit betreft een persoonlijk opleidingsbudget voor opleidingen of trainingen die met het werk te maken hebben of het werk positief kunnen beïnvloeden.

Per 31 december 2025 waren er bij het HV 34 mensen in dienst. In totaal is er in 2025 € 14.244 gebruikt als persoonlijk opleidingsbudget.

Personeelsvertegenwoordiging [PVT]

Het HV heeft een PVT, bestaande uit drie personen die uit de groep medewerkers zijn gekozen. De wettelijke basis van de verhoudingen is de Wet op de Ondernemingsraden (WOR). Er vindt periodiek overleg met de directeur plaats, en sinds juli 2025 samen met de directeur en het hoofd Organisatieontwikkeling en Bedrijfsvoering. Daarbij komen onderwerpen aan de orde die een collectief aspect bevatten: functiewaarderings- en beoordelingssystematiek, personeelsregelingen, inkoop- en exit-beleid en ook de dagelijkse gang van zaken binnen het Landelijk Bureau.

De PVT houdt regelmatig inloopspreekuren waarin personeelsleden de mogelijkheid hebben om hun specifieke werkgerelateerde vragen te stellen of over de gang van zaken in hun team te vertellen. Daarnaast zijn de leden van de PVT ook daarbuiten bereikbaar voor vragen of opmerkingen. Twee keer per jaar spreekt de PVT een vertegenwoordiger van het hoofdbestuur. Alhoewel er

geen hiërarchische banden tussen beide zijn, wordt het belangrijk gevonden dat men elkaar kent en regelmatig spreekt over de algemene gang van zaken bij de organisatie.

De directie houdt de PVT op de hoogte van alle onderwerpen die voor alle personeelsleden relevant zijn, ook als daar vanuit de WOR geen dwingende noodzaak toe is, zodat ook vanuit de medezeggenschap alle organen op de hoogte zijn van wat er speelt. Directie en PVT voeren regelmatig een gezamenlijk medewerkerstevredenheidsonderzoek uit en evalueren dit. Daaruit voortvloeiende maatregelen komen op basis van gezamenlijke afspraken tot stand.

PVT en directie kwamen in 2025 regelmatig bijeen en werken in goede onderlinge afstemming samen.

Regelingen werktijden & verlof

Iedere medewerker werkt per functie maximaal 36 uur per week. De werktijden liggen in overeenstemming met de cao tussen 08.00 – 18.00 uur, dan wel op maximaal 10 uur per dag. De aanvangstijd is vrij, maar wordt wel afgestemd met de teamleider of leidinggevende. Het HV-kantoor is minimaal bereikbaar van 09.00 tot 17.00 uur. Medewerkers zijn verplicht om in hun digitale agenda aan te geven of ze aan het werk zijn dan wel wat hun bereikbaarheid is.

Het is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de leidinggevenden en medewerkers om de werkzaamheden en activiteitenplanning goed af te stemmen op de beschikbare uren, zodat er in principe geen overuren voorkomen. Indien er wel sprake is van overuren die gecompenseerd moeten worden. Bijvoorbeeld in het geval van een verplichte werkactiviteit die buiten de reguliere werktijd plaatsvindt, worden die overuren binnen een kwartaal gecompenseerd met vrije uren.

Voor wat betreft verlof volgt het HV de cao Sociaal Werk. Het team Nalatenschap & Executeurs kent hiernaast nog een bereikbaarheidstoeslag. Zij hebben binnen hun werkzaamheden te maken met wisselende diensten die ook ‘s avonds en in het weekend plaatsvinden.

In 2025 is er in totaal voor 33 medewerkers **1.149,68** uur verlof meegenomen uit voorgaande jaren. Dit zijn de verloftypes vakantie en vitaliteit, oftewel alle ‘gewone’ verloftypes die voor iedereen gelden. Alle verloftypes die niet voor iedereen gelden, zoals bijvoorbeeld ouderschapsverlof, zijn hier uitgehaald. Verder was er **5.093,97** uur verlof ontvangen in 2025, **4.324,7** uur aan verlof gebruikt en **53,18** uur aan verlof verlopen. Met medewerkers wordt actief besproken hoe resterende verlofuren ingezet kunnen worden.

Vertrouwenspersonen

Vertrouwenspersoon
Het Humanistisch Verbond heeft een externe vertrouwenspersoon. Er waren in 2025 twee consulten met als onderwerpen: reflectie op samenwerking met leidinggevende en een stroeve samenwerking met een collega. Na reflectie is er actie ondernomen en zijn er gesprekken geweest tussen beide collega's. Na 2 gesprekken gaven de medewerkers aan weer verder te kunnen en hebben zij de weg naar verdere hulp aangereikt gekregen.

De huis-HGV'ers
Het HV had in 2025 twee 'huis-HGV'ers'. Iedere medewerker kan maximaal kosteloos drie gesprekken per jaar voeren met een daar speciaal voor aangestelde humanistisch geestelijk verzorger (HGV'er). Deze gesprekken worden als onderdeel van het secundaire arbeidsvoorwaardenpakket vergoed door de werkgever. De inhoud van deze gesprekken is vertrouwelijk; de gesprekken mogen werkgerelateerd zijn, maar dat hoeft niet.

In 2025 hebben de huis-HGV'ers met 4 HV-medewerkers gesprekken gevoerd.

Ziekteverzuim

Bij de uitvoering van ons verzuimbeleid worden ondersteund door de arbodienst van Capability. Het gemiddelde verzuimpercentage over 2025 bedroeg 9,8%. Daarvan valt 5,3% toe te rekenen aan langdurig verzuim (vanaf 43 dagen). Met de omvang van de organisatie heeft het langdurig verzuim een relatief grote impact op het percentage. Het percentage wordt berekend door te kijken naar de verzuimomvang en die te delen door de totale dienstverbandomvang. De rapportage is voor ons te downloaden via XpertSuite (via Capability).

Het landelijke gemiddelde voor 2025 lag volgens het CBS op 5,6%

SAMENGEVOEGDE JAARREKENING

JAARREKENING 2025

SAMENGEVOEGDE BALANS PER 31 DECEMBER (na bestemming saldo baten en lasten)

		31-12-2025		31-12-2024	
		€	€	€	€
ACTIVA					
Materiële vaste activa	1		65.831		75.390
			65.831		75.390
Vorderingen en overlopende activa	2	2.805.467		2.110.351	
Effecten	3	10.771.742		10.694.211	
Liquide middelen	4	3.214.275		4.893.595	
			16.791.484		17.698.157
Totaal activa			16.857.316		17.773.547
PASSIVA					
Reserves en fondsen					
Reserves					
Continuïteitsreserve	5	4.087.945		4.087.945	
Bestemmingsreserves	6	792.027		556.354	
Overige reserves	7	10.751.514		12.013.401	
			15.631.487		16.657.701
Fondsen					
Bestemmingsfonds erfenissen en legaten	8		345.383		431.134
Kortlopende schulden	9		880.446		684.712
Totaal passiva			16.857.316		17.773.547

SAMENGEVOEGDE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

		Realisatie 2025	Begroting 2025	Realisatie 2024
		€	€	€
BATEN:				
Baten van particulieren	10	3.904.808	3.873.500	3.490.539
Baten van subsidies van overheden	11	31.484	31.250	24.950
Baten van andere organisaties zonder winststreven	12	27.000	20.000	21.237
Som van de geworven baten		3.963.292	3.924.750	3.536.726
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	13	260.276	312.000	91.930
Overige baten	14	21.991	22.500	22.246
Som van de baten		4.245.559	4.259.250	3.650.901
LASTEN:				
Besteed aan doelstellingen				
Verenigen	15	971.044	1.016.360	896.056
Humanistische levensbeschouwing	16	2.429.255	2.879.957	1.698.507
Activiteiten	17	1.202.059	1.298.769	1.093.365
Wervingskosten	18	705.085	845.879	623.757
Kosten beheer en administratie	19	375.870	661.305	341.998
Som van de lasten		5.683.313	6.702.271	4.653.683
Saldo vóór financiële baten en lasten		-1.437.754	-2.443.021	-1.002.782
Saldo financiële baten en lasten	20	112.355	39.000	731.290
Saldo van baten en lasten		-1.325.399	-2.404.021	-271.491

Bestemming saldo van baten en lasten:		
Toevoeging / onttrekkingen:		
bestemmingsreserve activiteiten	-1.614	11.193
bestemmingsreserve St. Socrates	-7.418	6.825
bestemmingsreserve merkcampagne	125.000	0
bestemmingsreserve Sprekers bij uitvaarten (SBU)	-84.906	0
bestemmingsreserve Netwerk Humanisme	-8.823	-9.138
bestemmingsfonds afd. Den Haag	-2.547	-6.718
bestemmingsfonds legaten overige afdelingen	-83.204	-19.182
overige reserves	-1.261.887	-254.472
	-1.325.399	-271.491

SAMENGEVOEGD KASSTROOMOVERZICHT

	2025		2024	
KASSTROOM UIT OPERATIONELE ACTIVITEITEN				
Saldo van baten en lasten		-1.325.399		-271.491
Aanpassing voor:				
Afschrijving		23.557		23.597
Rentelasten		-13.667		-23.618
Dividendbaten		-87.482		-65.116
Verandering in werkkapitaal:				
Mutatie vorderingen	-695.116		623.596	
Mutatie nog te ontvangen interest obligaties	4.484		12.982	
Mutatie kortlopende schulden	195.734		82.264	
Waardeveranderingen effecten ongerealiseerd	116.464		-512.201	
		-378.434		206.641
TOTAAL KASSTROOM UIT PRIMAIRE ACTIVITEITEN		-1.781.425		-129.988
Ontvangen interest	30.958		31.118	
Betaalde interest	-21.775		-20.482	
Ontvangen dividend	87.482		65.116	
Inbreng activiteiten voormalig Stichting HUB	213.434		0	
		310.099		75.752
TOTAAL KASSTROOM UIT OPERATIONELE ACTIVITEITEN		-1.471.326		-54.236
KASSTROOM UIT INVESTERINGSACTIVITEITEN				
Investeringen in materiële vaste activa	-13.999		-3.956	
Aankopen effecten	-2.106.884		-1.670.017	
Verkopen effecten	1.912.890		1.367.686	
TOTAAL KASSTROOM UIT INVESTERINGSACTIVITEITEN		-207.994		-306.288
KASSTROOM UIT FINANCIERINGSACTIVITEITEN				
TOTAAL KASSTROOM UIT FINANCIERINGSACTIVITEITEN		0		0
NETTO-KASSTROOM		-1.679.320		-360.524
HET VERLOOP VAN DE LIQUIDE MIDDELEN IS ALS VOLGT:				
Stand per 1 januari		4.893.595		5.254.120
Stand per 31 december		3.214.275		4.893.595
Mutatie liquide middelen		-1.679.320		-360.524

Een kasstroomoverzicht is een overzicht van de geldmiddelen die in de verslagperiode beschikbaar zijn gekomen en van het gebruik dat van deze geldmiddelen is gemaakt. Tot de geldmiddelen worden gerekend de kasmiddelen, tegoeden op bankrekeningen en direct opeisbare deposito's.

ALGEMENE TOELICHTING EN GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Algemeen

De jaarrekening omvat de samengevoegde financiële gegevens van de verslaggevende eenheid Humanistisch Verbond. De verslaggevende eenheid bestaat uit Vereniging Humanistisch Verbond, de afdelingen van het Humanistisch Verbond en Stichting Socrates. De statutaire vestigingsplaats van de vereniging is Utrecht. De vereniging houdt kantoor op Ambonplein 73, te Amsterdam. De jaarrekening is opgesteld conform de voorschriften van de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 650 Fondsenwervende Organisaties; daarnaast worden RJ 640 Organisaties-zonder-winststreven en de andere hoofstukken van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving toegepast. De Richtlijn 650 beoogt inzicht te verschaffen in de verwerving van fondsen en de daadwerkelijke besteding aan het doel waarvoor de fondsen zijn geworven. Daarnaast past de verslaggevende eenheid de regelingen 'Beloning directeuren' en 'Financieel beheer goede doelen' van Goede Doelen Nederland (GDN, voorheen Vereniging Fondsenwervende Instellingen - VFI) toe.

Het Humanistisch Verbond is een levensbeschouwelijke vereniging die zich ten doel stelt:
1.allen te verenigen die instemmen met het humanistisch beginsel; dat wil zeggen met menselijke vermogens het leven en de wereld trachten te begrijpen, waarbij wezenlijk voor de mens wordt geacht zijn vermogen tot onderscheidend oordelen waarvoor niets of niemand buiten hem verantwoordelijk kan worden gesteld. Daarbij is ook het nemen van verantwoordelijkheid voor zijn/haar omgeving van essentieel belang. Centrale waarden zijn zelfbeschikking, vrijheid, gelijkwaardigheid en verdraagzaamheid;
2. een centrum te zijn voor verdieping, verspreiding en verdediging van de humanistische levensbeschouwing;
3. activiteiten te ontwikkelen of deel te nemen aan activiteiten van anderen die bijdragen aan het ontstaan van een samenleving van mensen die zich bewust zijn van hun verantwoordelijkheid voor zichzelf, hun medemens, de natuur en de samenleving.

Het Humanistisch Verbond heeft met meerdere organisaties op humanistische grondslag een relatie. In de meeste gevallen is er sprake van een relatie op ´afstand´. Dergelijke organisaties, veelal stichtingen, zoals Stichting Huisvesting Humanistisch Verbond Groningen, de Humanistische Omroep, Stichting Humanistisch Vormingsonderwijs, Stichting HVO Primair, de Universiteit voor Humanistiek, het Humanistisch Historisch Centrum, zijn weliswaar op humanistische grondslag georganiseerd, maar functioneren volledig zelfstandig en hebben eigen, specifieke doelstellingen die los staan van het Humanistisch Verbond. Het Verbond is in het verleden vaak betrokken geweest als (mede-) oprichter van deze stichtingen en heeft meestal het benoemingsrecht van leden van het bestuur.

Met enkele andere organisaties/stichtingen is de relatie intensiever. Niet alleen is sprake van benoeming van de bestuurders door het Verbond (of één van de afdelingen), maar het doel van deze stichtingen is eigenlijk alleen het (financieel) ondersteunen van het werk van het Humanistisch Verbond (soms specifiek in één van de afdelingen) en beheren van het daartoe in de stichting bijeengebracht vermogen.
In de statuten van deze stichtingen is bepaald dat in geval van liquidatie het vermogen aan het Humanistisch Verbond (en/of één van de afdelingen) toevalt.
Stichting Socrates en de afdelingen van het Humanistisch Verbond worden vanwege deze sterke verbondenheid met het Humanistisch Verbond opgenomen in de samengevoegde jaarrekening.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van een verslaggevingsperiode van een kalenderjaar, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2025.

Continuïteit

De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest en ontvangen dividenden zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Betaalde dividenden zijn opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten. Inkomsten uit hoofde van de verkoop van effecten en de uitgaven uit hoofde van de aankoop van effecten worden opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder financiële leasing, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen.

Gebruik van schattingen
De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management zich oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van de grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in de toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.
De volgende waarderingsgrondslagen zijn naar de mening van het management het meest kritisch voor het weergeven van de financiële positie en vereisen schattingen en veronderstellingen:
- Nog te ontvangen legaten, erfstellingen, notariële schenkingen
- Baten uit nalatenschappen

Grondslagen voor waardering van activa en passiva en resultaatbepaling

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen.

Voor zover niet anders is vermeld wordt een actief in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de organisatie zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Activa die hier niet aan voldoen worden niet in de balans verwerkt, maar worden aangemerkt als niet in de balans opgenomen activa. Onder verplichtingen worden mede voorzieningen begrepen. Verplichtingen die hier niet aan voldoen worden niet in de balans opgenomen, maar worden verantwoord als niet in de balans opgenomen verplichtingen.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans als een transactie (met betrekking tot het actief of de verplichting) niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting. Dergelijke transacties geven evenmin aanleiding tot het verantwoorden van resultaten. Bij de beoordeling of er sprake is van een belangrijke verandering in de economische realiteit wordt uitgegaan van de economische voordelen en risico’s die zich naar waarschijnlijk in de praktijk zullen voordoen, en niet op voordelen en risico’s waarvan redelijkerwijze niet te verwachten is dat zij zich voordoen.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen. De resultaten van de transactie worden in dat geval direct in de staat van baten en lasten opgenomen, rekening houdend met eventuele voorzieningen die dienen te worden getroffen in samenhang met de transactie. Indien de weergave van de economische realiteit ertoe leidt dat het opnemen van activa waarvan de rechtspersoon niet het juridisch eigendom bezit, wordt dit feit vermeld. Verder wordt een actief of een verplichting niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip dat niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

De baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro’s, de functionele valuta van de organisatie. Alle financiële informatie wordt in hele euro‘s opgenomen.

Financiële instrumenten
De financiële instrumenten omvatten effecten, overige vorderingen, geldmiddelen en overige financieringsverplichtingen en overige te betalen posten.

Financiële instrumenten worden bij een eerste opname verwerkt tegen reële waarde,waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Indien echter financiële instrumenten bij de vervolgwaardering worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de staat van baten en lasten, worden direct toerekenbare transactiekosten direct verwerkt in de staat van baten en lasten.De organisatie maakt geen gebruik van afgeleide instrumenten (derivaten). Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Vorderingen
Vorderingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieverentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderingsverliezen.

Aandelen en andere niet-vastrentende waardepapieren
Aandelen en converteerbare obligaties worden gewaardeerd tegen reële waarde. Aandelen met beursnotering worden gewaardeerd tegen beurskoers per balansdatum.
Zowel ongerealiseerde als gerealiseerde winsten en verliezen ten gevolge van verkopen en waardeveranderingen van aandelen worden in de resultatenrekening verantwoord. Transactiekosten worden rechtstreeks in de resultatenrekening verwerkt.

Obligaties en andere vastrentende waardepapieren
Obligaties worden gewaardeerd tegen reële waarde aan de hand van de beurskoers per balansdatum.
Zowel ongerealiseerde als gerealiseerde winsten en verliezen ten gevolge van verkopen en waardeveranderingen van obligaties worden in de resultatenrekening verantwoord.

Kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen
Kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieverentemethode. De effectieve rente wordt direct verwerkt in de staat van baten en lasten.

Materiële vaste activa:
De inventaris, computerapparatuur en overige installaties worden gewaardeerd tegen kostprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen.

De kostprijs van de genoemde activa bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en overige kosten om de activa op hun plaats en in de staat te krijgen noodzakelijk voor het beoogde gebruik.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur. Afschrijving start op het moment dat een actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik en wordt beëindigd bij buitengebruikstelling of bij desinvestering.

Onderhoudsuitgaven worden slechts geactiveerd indien zij de gebruiksduur van het object verlengen.
Buiten gebruik gestelde activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.
De vereniging bepaalt het af te schrijven bedrag zonder rekening te houden met een restwaarde.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa
Voor materiële vaste activa wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. Als het niet mogelijk is de realiseerbare waarde te schatten voor een individueel actief, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort.

Vorderingen en effecten

De grondslagen voor de waardering van vorderingen en effecten zijn beschreven onder het hoofd Financiële instrumenten.

Liquide middelen
Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering.

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen worden de continuïteitsreserve, de bestemmingsreserves, de bestemmingsfondsen en de overige reserves gepresenteerd.

Bestemmingsreserves betreffen middelen die zijn verkregen met een door het bestuur aangegeven specifieke bestemming. Aan de bestemmingsreserves ligt een plan ten grondslag waarin is opgenomen welke uitgaven ten laste van de reserve komen, een inschatting van het totaal van de uitgaven en een inschatting in welk jaar de uitgaven zullen worden gedaan. Op de bestemmingsreserves berust geen verplichting. De beperkte bestedingsmogelijkheid is aangegeven door het bestuur.

Indien een beperktere bestedingsmogelijkheid door derden is vastgesteld, dan is het aldus afgezonderde deel van het eigen vermogen aangeduid als bestemmingsfonds.

Een continuïteitsreserve wordt gevormd voor de dekking van risico's op korte termijn en om zeker te stellen dat de fondsenwervende instelling ook in de toekomst aan haar verplichtingen kan voldoen. De continuïteitsreserve is gebaseerd op basis van een analyse van specifieke risico's en de betreffende periode waarop de reserve betrekking heeft.
Met name de inkomsten uit nalatenschappen zijn onzeker: wanneer nalatenschappen vrijkomen en wat de omvang ervan zal zijn, is volstrekt onvoorspelbaar. Ook is sprake van toenemende concurrentie bij werven van nalatenschappen. Tevens hebben de beleggingsopbrengsten een onzeker karakter en is er een risico op daling van de contributies en giften door imagoschade.

Kortlopende schulden
De waardering van kortlopende schulden is toegelicht onder het hoofd Financiële instrumenten.

Baten
De contributies en giften worden verantwoord voor het door de instelling ontvangen bedrag zonder dat de door de eigen organisatie gemaakte kosten in mindering zijn gebracht. Dit geldt ook voor baten van andere organisaties zonder winststreven. Bijdragen van leden worden verantwoord in het jaar waar zij betrekking op hebben. De giften en schenkingen worden verantwoord in het jaar waarin zij worden ontvangen.

Nalatenschappen worden als baten verantwoord in het boekjaar waarin de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Voorlopige uitbetalingen in de vorm van voorschotten worden in het boekjaar van ontvangst als baten uit nalatenschappen verantwoord in geval eerder geen betrouwbare schatting mogelijk was. Bij de waardering van de nalatenschappen moet rekening gehouden worden met eventuele rechten van vruchtgebruik.
Rentebaten, beleggingsopbrengsten en de kosten van beleggingen, zoals bankkosten en kosten van beheer door derden en de eigen organisatie worden afzonderlijk in de staat van baten en lasten verantwoord onder 'saldo financiële baten en lasten'.

Huuropbrengsten worden lineair in de staat van baten en lasten opgenomen op basis van de duur van de huurovereenkomst. Vergoedingen ter stimulering van het sluiten van huurovereenkomsten worden als integraal deel van de totale huuropbrengsten verwerkt.

Overheidssubsidies worden aanvankelijk in de balans opgenomen als vooruitontvangen baten. Zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en dat de organisatie zal voldoen aan de daaraan verbonden voorwaarden wordt de subsidie als bate verantwoord. Subsidies ter compensatie van door de organisatie gemaakte kosten worden systematisch als opbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen in dezelfde periode als die waarin de kosten worden gemaakt.

Personeel
De beloningen van het personeel worden als last in de staat van baten en lasten verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Indien de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de vereniging.

Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan het pensioenfonds verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies.
Indextatie van opgebouwde rechten is voorwaardelijk en is afhankelijk van dekkingsgraad en inflatie.

De vereniging heeft voor haar werknemers een pensioenregeling welke is ondergebracht bij een pensioenfonds. Er is sprake van een middelloonregeling. De vereniging heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende premies in geval van een tekort bij het Pensioenfonds anders dan de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar. De premies zijn als lasten opgenomen in het jaar waarop zij betrekking hebben.

Leasing/Huur
De verslaggevende eenheid kan financiële en operationele leasecontracten afsluiten. Een leaseovereenkomst waarbij de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van het leaseobject geheel of nagenoeg geheel door de lessee worden gedragen, wordt aangemerkt als een financiële lease. Alle andere leaseovereenkomsten classificeren als operationele leases. Bij de leaseclassificatie is de economische realiteit van de transactie bepalend en niet zozeer de juridische vorm. Classificatie van de lease vindt plaats op het tijdstip van het aangaan van de betreffende leaseovereenkomst.

Operationele leases (huur)

Als de verslaggevende eenheid optreedt als lessee in een operationele lease, wordt het leaseobject niet geactiveerd. Leasebetalingen inzake de operationele lease worden lineair over de leaseperiode ten laste van de staat van baten en lasten gebracht.

Bepaling reële waarde
De reële waarde van een financieel instrument is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en van elkaar onafhankelijk zijn.

De reële waarde van beursgenoteerde financiële instrumenten wordt bepaald aan de hand van de marktprijs.

Vennootschapsbelasting
Zowel het Humanistisch Verbond als het Steunfonds voor Humanisme nemen niet deel aan economisch verkeer en worden niet als onderneming aangemerkt. Als gevolg daarvan zijn de entiteiten niet vennootschapsbelastingplichtig.

Kostentoerekening
Kosten worden toegerekend aan de doelstelling, werving baten en beheer en administratie op basis van de volgende maatstaven:
* Direct toerekenbare activiteitskosten worden direct toegerekend
* De indirect niet direct toerekenbare kosten (zoals personeelskosten, huisvestingskosten, organisatiekosten en afschrijvingskosten) worden verdeeld op basis van een procentuele verdeling die tot stand komt aan de hand van een urenregistratiesysteem op persoonsniveau wat gehanteerd wordt binnen de organisatie.

TOELICHTING OP DE SAMENGEVOEGDE BALANS

ACTIVA

1. Materiële vaste activa

	Computers	Overige Inventaris	Totaal 2025	Totaal 2024
	€	€	€	€
1 januari				
Aanschaffingswaarden	148.257	189.430	337.688	333.731
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	112.410	149.888	262.298	238.701
Boekwaarden 1 januari	35.847	39.542	75.390	95.030
Mutaties				
Investeringen	13.999	0	13.999	3.956
Afschrijvingen	13.443	10.114	23.557	23.597
Totaal mutaties	556	-10.114	-9.558	-19.641
31 december				
Aanschaffingswaarden	162.256	189.430	351.686	337.688
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	125.853	160.002	285.855	262.298
Boekwaarden 31 december	36.403	29.428	65.831	75.390

Alle activa zijn primair benodigd voor de bedrijfsvoering.
De volgende afschrijvingspercentages worden hierbij gehanteerd:

- inventaris 20%
- computerapparatuur en -programmatuur 20%
- overige installaties 20%

	31-12-2025	31-12-2024
	€	€
2. Vorderingen en overlopende activa		
Debiteuren	15.913	4.354
Interest obligaties	54.067	49.583
Nog te ontvangen legaten,erfstellingen,notariële schenkingen	2.346.471	1.899.457
Terug te ontvangen omzetbelasting	110.151	0
Overige vorderingen en overlopende activa	278.865	156.957
	2.805.467	2.110.351

De nog te ontvangen legaten, erfstellingen en notariële schenkingen bestaan uit een groot aantal afzonderlijke ingeschatte posten. De voorziening voor eventuele oninbaarheid bedraagt evenals in 2024 nihil. Een deel van de nog te ontvangen nalatenschappen kan mogelijk een doorlooptijd hebben van 1 à 2 jaar.

Onder de overige vorderingen is een bedrag opgenomen van € 212.774 inzake voorgeschoten bedragen met betrekking tot afhandeling van nalatenschappen.

	31-12-2025	31-12-2025	31-12-2024	31-12-2024
	€	%	€	%
3. Effecten				
Obligaties	5.860.852	54%	5.749.249	54%
Aandelen	3.881.730	36%	3.902.150	36%
Alternatieve beleggingen	1.029.160	10%	1.042.812	10%
	10.771.742	100%	10.694.211	100%

De genoemde percentages zijn gebaseerd op een portefeuilleweging exclusief bij de vermogensbeheerder beschikbaar gestelde liquiditeiten. De effecten zijn beursgenoteerd.

	Obligaties	Aandelen	Alternatieve beleggingen	Totaal 31-12-2025	Totaal 31-12-2024
Stand per 1 januari	5.749.250	3.902.150	1.042.811	10.694.211	9.879.678
Aankopen	1.699.045	340.610	67.229	2.106.884	1.670.017
Verkopen	1.589.415	314.021	9.453	1.912.890	1.367.686
Koersresultaat ongerealiseerd	1.972	-47.009	-71.427	-116.464	512.201
Stand per 31 december	5.860.852	3.881.730	1.029.160	10.771.742	10.694.211

De effecten worden aangehouden als belegging ten behoeve van de bedrijfsvoering.

	31-12-2025	31-12-2024
	€	€
4. Liquide middelen		
ING-Bank	148.283	290.928
Rabobank	576.140	512.931
ABN Amro/Triodos	135.611	116.518
Triodos	2.218.918	3.809.082
Buckaroo	5.618	6.801
Liquide middelen Afdelingen	129.705	157.335
	3.214.275	4.893.595

Per 31 december 2025 zijn alle liquide middelen direct opvraagbaar m.u.v. een bankgarantie van € 21.572, die is afgegeven als huurgarantie aan Stadsherstel.

PASSIVA

Reserves

	Totaal 31-12-2025	Totaal 31-12-2024
	€	€
5. Continuïteitsreserve		
Stand per 1 januari	4.087.945	4.087.945
Toevoeging via bestemming saldo baten en lasten	0	0
Besteding via bestemming saldo baten en lasten	0	0
Stand per 31 december	4.087.945	4.087.945

Deze reserve is gevormd ter dekking van risico's om zeker te stellen dat ook in de toekomst alle verplichtingen nagekomen kunnen worden. De continuïteitsreserve is bepaald op basis van een riscoanalyse, waarin de volgende veronderstellingen zijn gebruikt:
Met name de inkomsten uit nalatenschappen zijn onzeker: wanneer nalatenschappen vrijkomen en wat de omvang ervan zal zijn, is volstrekt onvoorspelbaar. Ook is sprake van toenemende concurrentie bij werven van nalatenschappen. Tevens hebben de beleggingsopbrengsten een onzeker karakter en is er een risico op daling van de contributies en giften door imagoschade.
De reserve mag maximaal 1,5 keer de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie voor een bedrag van € 8.488.145 bedragen.

	31-12-2025	31-12-2024
	€	€
6. Bestemmingsreserves:		
Stand per 1 januari	556.354	547.474
Mutatie door nieuwe of opgeheven afdelingen	0	0
Inbreng activiteiten voormalig Stichting HUB	213.434	0
Toevoeging via bestemming saldo baten en lasten	187.452	65.110
Besteding via bestemming saldo baten en lasten	-165.213	-56.229
Stand per 31 december	792.027	556.354

Bestemmingsreserves:	31-12-2025	31-12-2024
	€	€
Activiteiten (voorheen Dienstverlening afdelingen)		
Stand per 1 januari	268.270	257.077
Mutatie door nieuwe of opgeheven afdelingen	0	0
Toevoeging via: afdelingsvermogen uit overige reserves	22.715	30.882
Toevoeging via bestemming saldo baten en lasten	39.737	34.228
Besteding via bestemming saldo baten en lasten	-64.066	-53.917
Stand per 31 december	266.656	268.270
Stichting Socrates		
Stand per 1 januari	184.963	178.137
Toevoeging via bestemming saldo baten en lasten	0	0
Besteding via bestemming saldo baten en lasten	-7.418	6.825
Stand per 31 december	177.545	184.963
Sprekers bij uitvaarten (SBU)		
Stand per 1 januari	0	0
Toevoeging door inbreng St. HUB (SBU)	213.434	0
Toevoeging via bestemming saldo baten en lasten	0	0
Besteding via bestemming saldo baten en lasten	-84.906	0
Stand per 31 december	128.528	0
Merkcampagne		
Stand per 1 januari	0	0
Toevoeging via bestemming saldo baten en lasten	125.000	0
Besteding via bestemming saldo baten en lasten	0	0
Stand per 31 december	125.000	0
Netwerk Humanisme		
Stand per 1 januari	103.122	112.259
Toevoeging via bestemming saldo baten en lasten	0	0
Besteding via bestemming saldo baten en lasten	-8.823	-9.138
Stand per 31 december	94.299	103.122
Totaal bestemmingsreserves	792.027	556.354

De bestemmingsreserves betreffen door het bestuur geoormerkte gelden voor specifieke doeleinden. Het zijn geen verplichtingen aan derden.

Activiteiten (voorheen Dienstverlening afdelingen): Deze bestemmingsreserve is ontstaan uit de ontvangen gelden van opgeheven afdelingen. Het Activiteitenfonds is bestemd voor afdelingen waarbij de voorgenomen activiteiten niet of onvoldoende te financieren zijn vanuit de afdelingsbegroting, dan wel voor werkgroepen (voorheen de Stimuleringsregeling Activiteiten). De gelden die vanuit de afdelingen (als gevolg van een te hoog eigen vermogen) naar het landelijk bureau zijn overgemaakt zijn gedoteerd aan deze reserve. Daarnaast wordt jaarlijks 3% van de contributieinkomsten van het voorgaande jaar gedoteerd aan deze reserve.

Stichting Socrates: Stichting Socrates is een groepsmaatschappij en dient in de consolidatie te worden opgenomen.

Sprekers bij uitvaarten (SBU): Deze bestemmingsreserve is gevormd om de activiteiten van Sprekers bij uitvaarten (voormalig Stichting HUB) te kunnen volgen.

Merkcampagne: Deze bestemmingsreserve is bestemd voor de campagne in 2026. In eerste instantie was deze campagne gepland voor 2025.

Netwerk Humanisme: Deze bestemmingsreserve is bestemd voor activiteiten voor het netwerk Humanisme. Dit geld is afkomstig van de voormalige Humanistische Alliantie.

	Totaal 31-12-2025	Totaal 31-12-2024
	€	€
7. Overige reserves		
Stand per 1 januari	12.013.401	12.267.873
Mutatie door nieuwe of opgeheven afdelingen	0	0
Af: afdelingsvermogen naar bestemmingsreserve activiteiten	-22.715	-30.882
Toevoeging via bestemming saldo baten en lasten	0	0
Besteding via bestemming saldo baten en lasten	-1.239.172	-223.590
Stand per 31 december	10.751.514	12.013.401

	31-12-2025	31-12-2024
	€	€
8. Bestemmingsfondsen		
Stand per 1 januari	431.134	457.034
Toevoeging via bestemming saldo baten en lasten	7.453	8.282
Besteding via bestemming saldo baten en lasten	-93.204	-34.182
Stand per 31 december	345.383	431.134

Bestemmingsfondsen	31-12-2025	31-12-2024
	€	€
Afdeling Den Haag e.o. (voorheen St. Vrienden van Humanistisch Verbond afd. Haaglanden)		
Stand per 1 januari	320.897	327.616
Bij: rentetoerekening	7.453	8.282
Toevoeging via bestemming saldo baten en lasten	0	0
Besteding via bestemming saldo baten en lasten	-10.000	-15.000
Stand per 31 december	318.350	320.897
Legaten overige afdelingen		
Stand per 1 januari	110.236	129.419
Toevoeging via bestemming saldo baten en lasten	0	0
Besteding via bestemming saldo baten en lasten	-83.204	-19.182
Stand per 31 december	27.033	110.236

Afdeling Den Haag e.o. (voorheen St. Vrienden van Humanistisch Verbond afd. Haaglanden): De stichting Vrienden van Humanistisch Verbond afd. Haaglanden is opgeheven. Conform de statuten van de stichting is het vermogen overgedragen aan de afdeling Den Haag e.o., t.b.v. activiteiten die de doelstelling van het HV ondersteunen en uitdragen en plaatsvinden in de regio Den Haag. Er wordt jaarlijks eenzelfde percentage rente gedoteerd als het percentage wat de afdelingen ontvangen op hun spaartegoed bij het HV.

Legaten overige afdelingen: Het bestemmingsfonds erfenissen en legaten betreft de door derden geoormerkte gelden. De doelstelling van de geschonken gelden is vastgelegd in de vorm van een testament/schenking. Het betreffen bestemming regio Drente (omvang € 27.033) en Humanisme Fonds Amsterdam (HFA) (omvang € 0). In 2025 is er ten behoeve van HFA per saldo € 76.204 en ten behoeve van regio Drente € 7.000 onttrokken aan het bestemmingsfonds.

	31-12-2025	31-12-2024
	€	€
9. Kortlopende schulden		
Vooruit ontvangen contributies	110.667	108.053
Te betalen salariskosten	134.494	121.067
Te betalen loonheffing en sociale premies	174.682	148.941
Te betalen pensioenpremie	33.579	61.011
Crediteuren	312.586	134.206
Nog te betalen accountantskosten	40.000	36.000
Nog te besteden subsidies	24.960	31.484
Nog te betalen diverse kosten	49.479	43.950
Totaal kortlopende schulden en overlopende passiva	880.446	684.712

Onder de schulden is een bedrag van € 542.901 (2024: € 519.022) begrepen dat kan worden aangemerkt als overlopende passiva.

De vooruitontvangen contributies en donaties zijn incidentele stortingen van leden voor het volgende jaar.
De te betalen loonheffing betreft de aangifte over de maand december.

Financiële instrumenten
Algemeen
De vereniging maakt gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten die de organisatie blootstelt aan markt-, rente-, kasstroom-, krediet- en liquiditeitsrisico. Om deze risico's te beheersen heeft de vereniging een beleid inclusief een stelsel van limieten en procedures opgesteld om de risico's van onvoorspelbare ongunstige ontwikkelingen op de financiële markten en daarmee de financiële prestaties van de vereniging te beperken.

De vereniging zet geen afgeleide financiële instrumenten in om risico's te beheersen.

Financiële risico's (krediet-, liquiditeit-, koers- en renterisico's) zijn vastgelegd in de periodieke managementrapportage en worden per kwartaal geanalyseerd. De bewaking van de financiële positie en het bijstellen op basis van de financiële risico's vindt tevens per kwartaal plaats.

Reële waarde
De reële waarde van de in de balans opgenomen financiële instrumenten verantwoord onder kasmiddelen, kortlopende vorderingen en kortlopende schulden benadert de boekwaarde ervan.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Activa
Per 1 april 2022 is voor een periode van twee jaar en negen maanden tot en met 31 december 2024 een huurovereenkomst afgesloten met de onderhuurder. Deze wordt telkens met een jaar verlengd. Het recht is € 15.889 voor 2026, voor de termijn daarna is deze nihil.

Verplichtingen
Met betrekking tot het huren van onroerend goed is een huurverplichting aangegaan op 1 april 2017 voor een periode van 5 jaar tot en met 31 maart 2022. Deze is inmiddels met 5 jaar verlengd. De verplichting is € 107.578 voor 2026, voor de termijn vervallend binnen 1-5 jaar bedraagt deze € 26.894 en voor de periode daarna nihil.

TOELICHTING OP DE SAMENGEVOEGDE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

	Realisatie 2025	Begroting 2025	Realisatie 2024
	€	€	€
BATEN:			
10. Baten van particulieren			
Nalatenschappen	2.630.924	2.500.000	2.204.427
Notariële schenkingen	0	0	0
Overige giften	0	0	0
Contributies	1.169.082	1.207.500	1.135.551
Actieopbrengsten	0	0	0
Overige bijdragen	105.322	150.000	121.425
Overige baten afdelingen	2.150	8.000	21.561
Bijdragen ontvangen door Afdelingen	-2.670	8.000	7.575
	3.904.808	3.873.500	3.490.539
11. Baten van subsidies van overheden			
Subsidie Ministerie van Justitie en Veiligheid (2025)	24.950	24.750	24.950
Subsidies overheden	6.534	6.500	0
	31.484	31.250	24.950
12. Baten van andere organisaties zonder winststreven	27.000	20.000	21.237
13. Baten als tegenprestatie voor levering van produkten en diensten			
Deelnemersbijdragen	108.061	87.000	75.149
Diensten SBU	137.127	205.000	0
Opbrengst Activiteiten afdelingen	15.089	20.000	16.780
	260.276	312.000	91.930
14. Overige baten			
Huuropbrengsten	21.991	22.500	22.246
	21.991	22.500	22.246
Som van de baten	4.245.559	4.259.250	3.650.901

De **nalatenschappen** zijn zeer moeilijk te vergelijken met de begroting en het vorig jaar. Ultimo boekjaar worden de nalatenschappen zo betrouwbaar mogelijk vastgesteld en wordt een balanspost opgenomen voor nog te ontvangen gelden uit nalatenschappen die betrekking hebben op het boekjaar. In 2025 is geen sprake van nalatenschappen belast met vruchtgebruik.

De **contributies** zijn lager dan begroot. Het netto aantal leden is gestegen van 18.939 eind 2024 naar 19.095 eind 2025. De gemiddelde contributie per lid is € 61,48 (begroot € 61,92).

De **subsidies van overheden** bestaat uit de subsidie voor vrijwilligerswerk en gemeente Deventer. Beide beslaan alleen 2025.

De **huuropbrengsten** betreft de onderverhuur aan Human. Van deze locatie is HV de hoofdhuurder.

	Realisatie 2025	Begroting 2025	Realisatie 2024
	€	€	€
LASTEN:			
Besteed aan doelstellingen			
15. Verenigen			
Vereniging	100.014	109.000	100.162
Humanistische dienstverleners	79.104	80.000	93.864
Produkten en Diensten	109.549	60.000	81.147
	288.667	249.000	275.173
Personele kosten	551.596	634.921	498.831
Huisvestingskosten	36.644	38.194	33.918
Kantoor- en algemene kosten	89.741	89.561	83.730
Afschrijving	4.396	4.685	4.404
	971.044	1.016.360	896.056
16. Humanistische levensbeschouwing			
Actueel humanisme	516.818	992.500	311.597
Marketing en Werving	0	0	0
HV uitingen (voorlichtingskosten)	798.676	632.000	373.518
	1.315.494	1.624.500	685.115
Personele kosten	900.303	1.038.776	814.181
Huisvestingskosten	59.810	62.487	55.360
Kantoor- en algemene kosten	146.473	146.528	136.663
Afschrijving	7.176	7.665	7.188
	2.429.255	2.879.957	1.698.507

17. Activiteiten

Netwerk Humanisme	1.420	2.500	2.010
Humanist International	28.978	40.000	26.266
Prinsjesdag	0	5.000	0
Bijdrage Stichting Socrates	3	0	102
Onderzoekskosten UvH	0	0	0
Summerschool	12.471	11.500	5.645
Strategische sessie	0	0	0
Activiteiten/Projecten afdelingen	175.785	135.000	164.562
	218.657	194.000	198.585
Personele kosten	794.927	914.096	718.885
Huisvestingskosten	52.810	54.987	48.881
Kantoor- en algemene kosten	129.329	128.941	120.667
Afschrijving	6.336	6.745	6.347
	1.202.059	1.298.769	1.093.365

Bestedingspercentage

Onderstaand is de verhouding van de totale bestedingen aan de doelstellingen in relatie met de totale baten procentueel weergegeven voor de jaren:

	Realisatie 2025	Begroting 2025	Realisatie 2024
Totaal bestedingen	4.602.358	5.195.086	3.687.928
Totaal baten	4.245.559	4.259.250	3.650.901
Bestedingspercentage	108,40%	121,97%	101,01%

Het gerealiseerde percentage is lager dan de begroting omdat de baten aanzienlijk hoger zijn uitgevallen dan begroot voornamelijk door hoge opbrengsten uit nalatenschappen.

Onderstaand is de verhouding van de totale bestedingen aan de doelstellingen in relatie met de totale lasten procentueel weergegeven voor de jaren:

	Realisatie 2025	Begroting 2025	Realisatie 2024
Totaal bestedingen	4.602.358	5.195.086	3.687.928
Totaal lasten	5.683.313	6.702.271	4.653.683
Bestedingspercentage	80,98%	77,51%	79,25%

	Realisatie 2025	Begroting 2025	Realisatie 2024
	€	€	€
18. Wervingskosten			
Directe activiteitskosten	204.168	540.000	167.981
Personeelskosten	404.913	253.087	366.180
Huisvestingskosten	26.900	15.224	24.898
Kantoor- en algemene kosten	65.877	35.700	61.464
Afschrijving	3.227	1.868	3.233
	705.085	845.879	623.757

Kostenpercentage wervingskosten

Onderstaand is de verhouding van de wervingskosten in relatie met de som van de geworven baten procentueel weergegeven voor de jaren:

	Realisatie 2025	Begroting 2025	Realisatie 2024
Som van de geworven baten	3.963.292	3.924.750	3.536.726
Wervingskosten	705.085	845.879	623.757
Kostenpercentage werving	17,79%	21,55%	17,64%

	Realisatie 2025	Begroting 2025	Realisatie 2024
	€	€	€
19. Kosten beheer en administratie			
Directe activiteitskosten	0	0	0
Personeelskosten	303.833	547.170	274.769
Huisvestingskosten	20.185	32.915	18.683
Kantoor- en algemene kosten	49.431	77.183	46.121
Afschrijving	2.422	4.038	2.426
	375.870	661.305	341.998

Kostenpercentage beheer en administratie

Onderstaand is de verhouding van de totale lasten in relatie met de kosten van beheer en administratie procentueel weergegeven voor de jaren:

	Realisatie 2025	Begroting 2025	Realisatie 2024
Totale lasten	5.683.313	6.702.271	4.653.683
Kosten beheer en administratie	375.870	661.305	341.998
Kostenpercentage beheer en administratie	6,61%	9,87%	7,35%

20. Financiële baten en lasten

Obligatierente	73.740	55.000	47.019
Dividend	87.482	52.000	65.116
Rente obligaties ongerealiseerd	4.484	0	12.982
Gerealiseerd winst/verlies bij verkoop effecten	82.974	0	122.047
Waardeveranderingen effecten ongerealiseerd	-116.464	0	512.202
Inkomsten uit alternatieve beleggingen	18.507	0	0
Interest baten	35.442	0	44.100
Rente en bankkosten	-21.775	-20.000	-20.482
Beheerskosten vermogen	-52.035	-48.000	-51.694
	112.355	39.000	731.290

De verdelingspercentages op basis waarvan de niet direct toewijsbare kosten zoals personeelskosten, huisvestingskosten, kantoor- en algemene kosten en afschrijvingskosten die worden toebedeeld naar kosten beheer en administratie zijn tot stand gekomen aan de hand van de urenregistratie per persoon over 2016, waarbij een aanpassing is gemaakt o.b.v. de situatie in 2024.

	Realisatie 2025	Begroting 2025	Realisatie 2024
Verenigen	18,66%	17,34%	18,66%
Humanistische levensbeschouwing	30,46%	31,68%	30,46%
Acitiviteiten	26,90%	27,36%	26,90%
Wervingskosten	13,70%	7,47%	13,70%
Kosten beheer en administratie	10,28%	16,15%	10,28%
	100,00%	100,00%	100,00%

Toelichting samengevoegde lastenverdeling (model C)
Specificatie en verdeling kosten naar bestemming

	Besteed aan doelstellingen			Werving s-kosten	Kosten beheer en admini-stratie	Totaal 2025	Begroot 2025	Totaal 2024
	Verenigen	Humanistische levensbeschouwing	Activiteiten					
Directe activiteitskosten	288.667	1.315.494	218.657	204.168	0	2.026.986	2.607.500	1.326.854
Personeelskosten	551.596	900.303	794.927	404.913	303.833	2.955.571	3.388.050	2.672.846
Huisvestingskosten	36.644	59.810	52.810	26.900	20.185	196.349	203.808	181.740
Kantoor- en algemene kosten	89.741	146.473	129.329	65.877	49.431	480.850	477.913	448.646
Afschrijving	4.396	7.176	6.336	3.227	2.422	23.557	25.000	23.597
Totaal	971.044	2.429.255	1.202.059	705.085	375.870	5.683.313	6.702.271	4.653.683

Toelichting op samengevoegde lastenverdeling (model C)

	Realisatie 2025	Begroting 2025	Realisatie 2024
	€	€	€
Directe activiteitskosten			
Activiteitskosten voor doelstellingen:			
Verenigen	288.667	249.000	275.173
Humanistische levensbeschouwing	1.315.494	1.624.500	685.115
Activiteiten	218.657	194.000	198.585
	1.822.818	2.067.500	1.158.873
Activiteitskosten voor Werving:			
Resultaatgebied Marketing en Werving			
Werving leden	126.042	300.000	138.556
Werving donateurs	8.115	30.000	4.758
ERP	924	0	0
CRM	56.724	180.000	21.925
Digitalisering	50	0	1.140
Werving erfstellers	12.313	30.000	1.602
Werving brochure	0	0	0
	204.168	540.000	167.981
Totaal directe activiteitskosten	2.026.986	2.607.500	1.326.854

De wervingsactiviteiten zijn lager dan begroot doordat er minder wervingsactiviteiten zijn uitgevoerd dan was voorzien.

	Realisatie 2025	Begroting 2025	Realisatie 2024
	€	€	€
Personeelskosten			
Salarissen	2.091.883	2.392.400	1.933.161
Sociale lasten	350.069	406.700	322.361
Pensioenpremies	203.101	251.200	181.349
Uitzendkrachten/ inhuur derden	185.212	150.000	100.077
Onkosten vergoedingen bijzonder hoogleraren	21.000	24.000	21.000
Opleidingskosten	31.378	48.750	28.982
HRM	7.303	10.000	61
Overige personeelskosten	89.581	105.000	89.277
	2.979.527	3.388.050	2.676.268
Af - ontvangen ziekengeld	23.956	0	3.422
- doorberekende salarissen	0	0	0
Totaal personeelskosten	2.955.571	3.388.050	2.672.846

Gedurende het boekjaar 2025 heeft het gemiddelde aantal werknemers in fte's 29,9 bedragen (2024: 28,5).

Bezoldiging directie:	2025	2024
Naam	R.P.H. Bodegrave	R.P.H. Bodegrave
Functie	Directeur	Directeur
Dienstverband		
Aard (looptijd)	onbepaald	onbepaald
uren	36	36
parttime percentage	100	100
periode	1/1-31/12	1/1-31/12
Bezoldiging		
Jaarinkomen:		
Brutosalaris	111.075	109.189
Vakantiegeld	8.868	8.717
Eindejaarsuitkering	9.935	9.767
Overige uitbetalingen	0	0
Bezoldiging	129.878	127.673
Belaste vergoedingen/bijtellingen	0	0
Pensioenlasten werkgeversdeel	13.898	13.929
Overige beloningen op termijn	0	0
Uitkeringen beëïndiging dienstverband	0	0
Totaal overige lasten en vergoedingen	13.898	13.929
Bezoldiging	143.776	141.602

Het jaarinkomen van de directeur (in loondienst) ad € 129.878 blijft binnen het maximum van € 144.154 (categorie H: BSD 440 punten) volgens de Regeling beloning directeuren van goededoelenorganisaties.
Ook het jaarinkomen, de belaste vergoedingen/bijtellingen, de pensioenlasten, de pensioencompensatie en de overige beloningen op termijn tezamen ad € 143.776, blijven binnen het in de regeling opgenomen maximum van € 187.400 per jaar.

Voor een toelichting op het beleid en de uitgangspunten voor de directiebezoldiging verwijzen we naar hoofdstuk 11 van het jaarverslag.

Aan de directie zijn geen leningen, garanties of voorschotten verstrekt.
Het bestuur was in 2025 onbezoldigd.

	Realisatie 2025	Begroting 2025	Realisatie 2024
	€	€	€
Huisvestingskosten			
Huur (inclusief energie en water)	109.133	119.301	110.159
Huisvestingskosten afdelingen	4.459	3.500	3.688
Verzekeringen	5.452	8.000	6.885
Schoonmaakkosten	14.467	13.006	14.593
Huis van Humanisme	52.780	50.000	38.517
Kantoorinrichting	0	0	0
Overige huisvestingskosten	10.058	10.000	7.898
	196.349	203.808	181.740
Kantoor- en algemene kosten			
Portokosten	52.811	50.000	34.581
Financiële administratie	94.744	82.954	81.737
Kosten contributie-inning	0	0	0
Relatiebeheer structureel	33.725	25.000	28.069
Relatiebeheer incidenteel	0	0	0
Relatiebeheer migratie Ifunds	0	0	0
Interne dienstverlening Humanitas	0	0	0
Advieskosten	3.417	0	4.792
Accountantskosten	43.435	34.651	40.238
Automatisering	60.925	50.000	48.920
Telefoon en faxkosten	8.312	9.000	8.163
Drukwerk	9.235	7.500	1.419
Repro	4.573	3.200	4.018
Kantoorbenodigdheden	3.984	2.100	1.644
Lidmaatschappen/contributies	37.108	28.008	32.548
Abonnementen en documentatie	0	3.500	0
Bestuurskosten	71.197	77.000	62.301
Kosten platform bijzonder hoogleraren	0	0	0
Organisatiekosten Afdelingen	27.808	50.000	31.027
Overige kosten Afdelingen	4.757	10.000	13.867
CRM nalatenschappen	13.643	15.000	13.249
Overige algemene en organisatiekosten	11.176	20.000	42.073
Kosten notaris en advocaat	0	10.000	0
Publiciteitskosten	0	0	0
	480.850	477.913	448.646

	Realisatie 2025	Begroting 2025	Realisatie 2024
	€	€	€
Afschrijving			
Afschrijvingen	23.557	25.000	23.597
	23.557	25.000	23.597

21. Gebeurtenissen na balansdatum

Na de balansdatum van 31 december 2025 hebben geen belangrijke gebeurtenissen plaatsgevonden, die nadere informatie geven over de feitelijke situatie op balansdatum en die verwerking en/of toelichting in de jaarrekening 2025 behoeven.

ENKELVOUDIGE JAARREKENING

ENKELVOUDIGE BALANS HUMANISTISCH VERBOND

		31-12-2025		31-12-2024	
		€	€	€	€
ACTIVA					
Materiële vaste activa	1		65.831		75.390
			65.831		75.390
Vorderingen en overlopende activa	2	2.805.230		2.107.997	
Effecten	3	10.771.742		10.694.211	
Liquide middelen	4	3.161.793		4.846.640	
			16.738.765		17.648.848
Totaal activa			16.804.596		17.724.238
PASSIVA					
Reserves en fondsen					
Continuïteitsreserve	5	4.087.945		4.087.945	
Bestemmingsreserves	6	615.582		370.886	
Overige reserves	7	10.750.411		12.013.802	
Reserves			15.453.937		16.472.633
Fondsen					
Bestemmingsfonds erfenissen en legaten	8		345.383		431.134
Kortlopende schulden	9		1.005.276		820.471
Totaal passiva			16.804.596		17.724.238

ENKELVOUDIGE STAAT VAN BATEN EN LASTEN HUMANISTISCH VERBOND

		Realisatie 2025	Begroting 2025	Realisatie 2024
		€	€	€
Baten:				
Baten particulieren	10	3.905.024	3.873.500	3.491.547
Baten van subsidies van overheden	11	31.484	31.250	24.950
Baten van verbonden organisaties zonder winststreven	12	0	0	20.000
Baten van andere organisaties zonder winststreven	13	27.000	20.000	21.237
Som van de geworven baten		3.963.508	3.924.750	3.557.734
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en diensten	14	260.234	312.000	84.369
Overige baten	15	21.991	22.500	22.246
Som van de baten		4.245.733	4.259.250	3.664.349
Lasten:				
Besteed aan doelstellingen				
Verenigen	16	966.757	954.262	886.214
Humanistische levensbeschouwing	17	2.422.259	2.913.234	1.682.443
Activiteiten	18	1.208.410	1.320.385	1.098.535
Wervingskosten	19	701.938	843.854	616.532
Kosten beheer en administratie	20	373.509	656.928	336.577
Som van de lasten		5.672.874	6.688.663	4.620.300
Saldo voor financiële baten en lasten		-1.427.141	-2.429.413	-955.951
Saldo financiële baten en lasten	21	109.261	39.000	728.013
Saldo van baten en lasten		-1.317.880	-2.390.413	-227.938
Bestemming saldo van baten en lasten:				
Toevoeging / onttrekkingen:				
continuïteitsreserve		0	0	0
bestemmingsreserve activiteiten		-9	-6.741	11.193
bestemmingsreserve merkcampagne		125.000		0
bestemmingsreserve Sprekers bij uitvaarten (SBU)		-84.906		0
bestemmingsreserve Netwerk Humanisme		-8.823		-9.138
bestemmingsfonds afd. Den Haag		-2.547	-20.000	-6.718
bestemmingsfonds legaten overige afdelingen		-83.204	-97.462	-19.182
overige reserves		-1.263.391	-2.266.210	-204.093
		-1.317.880	-2.390.413	-227.938

ALGEMENE TOELICHTING EN GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

De grondslagen voor de verwerking en waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat van de enkelvoudige jaarrekening zijn gelijk aan die van de samengevoegde jaarrekening.

TOELICHTING ENKELVOUDIGE BALANS HUMANISTISCH VERBOND

ACTIVA

1. Materiële vaste activa

	Computers	Overige Inventaris	Totaal 2025	Totaal 2024
	€	€	€	€
1 januari				
Aanschaffingswaarden	148.257	189.430	337.688	333.731
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	112.410	149.888	262.298	238.701
Boekwaarden 1 januari	35.847	39.542	75.390	95.030
Mutaties				
Investeringen	13.999	0	13.999	3.956
Afschrijvingen	13.443	10.114	23.557	23.597
Totaal mutaties	556	-10.114	-9.558	-19.641
31 december				
Aanschaffingswaarden	162.256	189.430	351.686	337.688
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	125.853	160.002	285.855	262.298
Boekwaarden 31 december	36.403	29.428	65.831	75.390

Alle activa zijn primair benodigd voor de bedrijfsvoering.
De volgende afschrijvingspercentages worden hierbij gehanteerd:

- inventaris 20%
- computerapparatuur en -programmatuur 20%
- overige installaties 20%

TOELICHTING ENKELVOUDIGE BALANS HUMANISTISCH VERBOND

ACTIVA

	31-12-2025	31-12-2024
	€	€
2. Vorderingen en overlopende activa		
Debiteuren	15.913	4.354
Interest obligaties	54.067	49.583
Nog te ontvangen legaten,erfstellingen,notariële schenkingen	2.346.471	1.899.457
Terug te ontvangen omzetbelasting	110.151	0
Overige vorderingen en overlopende activa	278.628	154.604
	2.805.230	2.107.997

	31-12-2025	31-12-2025	31-12-2024	31-12-2024
	€	%	€	%
3. Effecten				
Obligaties	5.860.852	54%	5.749.249	54%
Aandelen	3.881.730	36%	3.902.150	36%
Alternatieve beleggingen	1.029.160	10%	1.042.812	10%
	10.771.742	100%	10.694.211	100%

De genoemde percentages zijn gebaseerd op een portefeuilleweging exclusief bij de vermogensbeheerder beschikbaar gestelde liquiditeiten. De effecten zijn beursgenoteerd.

	Obligaties	Aandelen	Alternatieve beleggingen	Totaal 31-12-2025	Totaal 31-12-2024
Stand per 1 januari	5.749.250	3.902.150	1.042.811	10.694.211	9.879.678
Aankopen	1.699.045	340.610	67.229	2.106.884	1.670.017
Verkopen	1.589.415	314.021	9.453	1.912.890	1.367.686
Koersresultaat ongerealiseerd	1.972	-47.009	-71.427	-116.464	512.201
Stand per 31 december	5.860.852	3.881.730	1.029.160	10.771.742	10.694.211

De effecten worden aangehouden als belegging ten behoeve van de bedrijfsvoering.

4. Liquide middelen		
ING-Bank	148.283	290.826
Rabobank	576.140	512.931
ABN Amro/Triodos	135.611	116.518
Triodos	2.166.436	3.762.229
Buckaroo	5.618	6.801
Liquide middelen Afdelingen	129.705	157.335
	3.161.793	4.846.640

Voor de toelichting verwijzen we naar de samengevoegde jaarrekening.

PASSIVA

Reserves

	31-12-2025	31-12-2024
	€	€
5. Continuïteitsreserve		
Stand per 1 januari	4.087.945	4.087.945
Toevoeging Steunfonds	0	0
Af: afdelingsvermogen naar bestemmingsreserve	0	0
Besteding via bestemming saldo baten en lasten	0	0
Stand per 31 december	4.087.945	4.087.945

Voor de toelichting verwijzen we naar de samengevoegde jaarrekening.

6. Bestemmingsreserves		
Stand per 1 januari	370.886	368.830
Mutatie door nieuwe of opgeheven afdelingen	0	0
Inbreng activiteiten voormalig Stichting HUB	213.434	0
Toevoeging via bestemming saldo baten en lasten	189.057	65.110
Besteding via bestemming saldo baten en lasten	-157.795	-63.055
Stand per 31 december	615.582	370.886

7. Overige reserves		
Stand per 1 januari	12.013.802	12.217.895
Toevoeging via bestemming saldo baten en lasten	0	0
Besteding via bestemming saldo baten en lasten	-1.263.391	-204.093
Stand per 31 december	10.750.411	12.013.802
Reserves	15.453.938	16.472.633

Het eigen vermogen per 31 december 2024 en het resultaat over 2024 volgens de samengevoegde jaarrekening van Vereniging Humanistisch Verbond wijken marginaal af van die volgens de enkelvoudige jaarrekening. De reden daarvoor is dat de Vereniging geen belang heeft in de entiteiten die verder in de consolidatie zijn betrokken.

8. Bestemmingsfondsen	345.383	431.134

9. Kortlopende schulden		
Vooruit ontvangen contributies	110.667	108.053
Stichting Socrates	125.730	135.810
Te betalen vakantiedagen	134.494	121.067
Te betalen loonheffing en sociale premies	174.682	148.941
Te betalen pensioenpremie	33.579	61.011
Crediteuren	312.586	134.206
Nog te betalen accountantskosten	40.000	36.000
Nog te besteden subsidies	24.960	31.484
Nog te betalen diverse kosten	48.578	43.899
Totaal kortlopende schulden en overlopende passiva	1.005.276	820.471

TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE STAAT VAN BATEN EN LASTEN HUMANISTISCH VERBOND

	Realisatie 2025	Begroting 2025	Realisatie 2024
	€	€	€
BATEN:			
10. Baten particulieren			
Contributies	1.169.298	1.207.500	1.136.559
Actieopbrengsten	0	0	0
Nalatenschappen	2.630.924	2.500.000	2.204.427
Overige bijdragen particulieren	105.322	150.000	121.425
Giften en schenkingen afdelingen	0	0	0
Overige baten afdelingen	2.150	8.000	21.561
Bijdragen ontvangen door Afdelingen	-2.670	8.000	7.575
	3.905.024	3.873.500	3.491.547
11. Baten van subsidies van overheden			
Subsidie Ministerie van Justitie en Veiligheid (2025)	24.950	24.750	24.950
Subsidies overheden	6.534	6.500	0
	31.484	31.250	24.950
12. Baten van verbonden organisaties zonder winststreven			
Bijdrage Stichting Huisvesting Humanistisch Verbond Rotterdam	0	0	20.000
	0	0	20.000
13. Baten van andere organisaties zonder winststreven	27.000	20.000	21.237
14. Baten als tegenprestatie voor levering van produkten en diensten			
Deelnemersbijdragen	108.019	87.000	67.589
Diensten SBU	137.127	205.000	0
Opbrengst Activiteiten afdelingen	15.089	20.000	16.780
	260.234	312.000	84.369
15. Overige baten			
Huuropbrengsten	21.991	22.500	22.246
	21.991	22.500	22.246
Totaal van de baten	4.245.733	4.259.250	3.664.349

Voor de toelichting verwijzen we naar de samengevoegde jaarrekening.

	Realisatie 2025	Begroting 2025	Realisatie 2024
	€	€	€
LASTEN:			
Besteed aan doelstellingen			
16. Verenigen			
Vereniging	100.014	109.000	100.162
Humanistische dienstverleners	79.104	80.000	93.864
Produkten en Diensten	109.549	60.000	81.147
	288.667	249.000	275.173
Personele kosten	547.676	583.268	494.912
Huisvestingskosten	36.644	35.337	33.918
Kantoor- en algemene kosten	89.373	82.323	77.807
Afschrijving	4.396	4.335	4.404
	966.757	954.262	886.214
17. Humanistische levensbeschouwing			
Actueel humanisme	516.818	992.500	311.597
Marketing en Werving	0	0	0
HV uitingen (voorlichtingskosten)	798.676	632.000	373.518
	1.315.494	1.624.500	685.115
Personele kosten	893.906	1.065.813	807.784
Huisvestingskosten	59.810	64.571	55.360
Kantoor- en algemene kosten	145.874	150.430	126.995
Afschrijving	7.176	7.921	7.188
	2.422.259	2.913.234	1.682.443

18. Activiteiten

Netwerk Humanisme	1.420	2.500	2.010
Humanist International	28.978	40.000	26.266
Prinsjesdag	0	5.000	0
Bijdrage Stichting Socrates	25.003	25.000	25.102
Onderzoekskosten UvH	0	0	0
Activiteiten/Projecten afdelingen	175.785	135.000	164.562
	231.186	207.500	217.940
Personele kosten	789.279	920.381	713.237
Huisvestingskosten	52.810	55.760	48.881
Kantoor- en algemene kosten	128.800	129.903	112.131
Afschrijving	6.336	6.840	6.347
	1.208.410	1.320.385	1.098.535

Voor de toelichting verwijzen we naar de samengevoegde jaarrekening.

Bestedingspercentage

Onderstaand is de verhouding van de totale bestedingen aan de doelstellingen in relatie met de totale baten procentueel weergegeven voor de jaren:

	Realisatie 2025	Begroting 2025	Realisatie 2024
Totaal bestedingen	4.597.427	5.187.881	3.667.192
Totaal baten	4.245.733	4.259.250	3.664.349
Bestedingspercentage	108,28%	121,80%	100,08%

Onderstaand is de verhouding van de totale bestedingen aan de doelstellingen in relatie met de totale lasten procentueel weergegeven voor de jaren:

	Realisatie 2025	Begroting 2025	Realisatie 2024
Totaal bestedingen	4.597.427	5.187.881	3.667.192
Totaal lasten	5.672.874	6.688.663	4.620.300
Bestedingspercentage	81,04%	77,56%	79,37%

	Realisatie 2025	Begroting 2025	Realisatie 2024
	€	€	€
19. Wervingskosten			
Directe activiteitskosten	204.168	540.000	167.981
Personeelskosten	402.036	251.295	363.303
Huisvestingskosten	26.900	15.224	24.898
Kantoor- en algemene kosten	65.607	35.468	57.116
Afschrijving	3.227	1.868	3.233
	701.938	843.854	616.532

Kostenpercentage wervingskosten
Onderstaand is de verhouding van de kosten werving in relatie met de som van de geworven baten procentueel weergegeven voor de jaren:

	Realisatie 2025	Begroting 2025	Realisatie 2024
Som van de geworven baten	3.963.508	3.924.750	3.557.734
Wervingskosten	701.938	843.854	616.532
Kostenpercentage werving	17,71%	21,50%	17,33%

	Realisatie 2025	Begroting 2025	Realisatie 2024
	€	€	€
20. Kosten beheer en administratie			
Personeelskosten	301.673	543.294	272.609
Huisvestingskosten	20.185	32.915	18.683
Kantoor- en algemene kosten	49.229	76.681	42.858
Afschrijving	2.422	4.038	2.426
	373.509	656.928	336.577

Kostenpercentage beheer en administratie
Onderstaand is de verhouding van de totale lasten in relatie met de kosten van beheer en administratie procentueel weergegeven voor de jaren:

	Realisatie 2025	Begroting 2025	Realisatie 2024
Totale lasten	5.672.874	6.688.663	4.620.300
Kosten beheer en administratie	373.509	656.928	336.577
Kostenpercentage beheer en administratie	6,58%	9,82%	7,28%

21. Financiële baten en lasten			
Obligatierente	73.740	55.000	47.019
Dividend	87.482	52.000	65.116
Rente obligaties ongerealiseerd	4.484	0	12.982
Gerealiseerd winst/verlies bij verkoop effecten	82.974	0	122.047
Waardeveranderingen effecten ongerealiseerd	-116.464	0	512.202
Inkomsten uit alternatieve beleggingen	18.507	0	0
Interest baten	35.205	0	43.766
Interest rekening couranten afdelingen	0	0	0
Interest rekening courant Stichting Socrates	-3.190	0	-3.388
Interest baten afdelingen	0	0	0
Rente en bankkosten	-21.442	-20.000	-20.037
Beheerskosten vermogen	-52.035	-48.000	-51.694
	109.261	39.000	728.013

Het interestpercentage over de rekening courant afdelingen over 2025 is 2,34% (2024: 2,55%).

De verdelingspercentages op basis waarvan de niet direct toewijsbare kosten zoals personeelskosten, huisvestingskosten, kantoor- en algemene kosten en afschrijvingskosten die worden toebedeeld naar kosten beheer en administratie zijn tot stand gekomen aan de hand van de urenregistratie per persoon over 2016, waarbij een aanpassing is gemaakt o.b.v. de situatie in 2025.

	Realisatie 2025	Begroting 2025	Realisatie 2024
Verenigen	18,66%	17,34%	18,66%
Humanistische levensbeschouwing	30,46%	31,68%	30,46%
Acitiviteiten	26,90%	27,36%	26,90%

Wervingskosten	13,70%	7,47%	13,70%
Kosten beheer en administratie	10,28%	16,15%	10,28%
	100,00%	100,00%	100,00%

Toelichting enkelvoudige lastenverdeling (model C) Humanistisch Verbond
Specificatie en verdeling kosten naar bestemming

	Besteed aan doelstellingen			Wervings-kosten	Kosten beheer en administratie	Totaal 2025	Begroot 2025	Totaal 2024
	Verenigen	Humanistische levensbescho	Activiteiten					
Directe activiteitskosten	288.667	1.315.494	231.186	204.168	0	2.039.515	2.621.000	1.346.209
Personeelskosten	547.676	893.906	789.279	402.036	301.673	2.934.571	3.364.050	2.651.846
Huisvestingskosten	36.644	59.810	52.810	26.900	20.185	196.349	203.808	181.740
Kantoor- en algemene kosten	89.373	145.874	128.800	65.607	49.229	478.883	474.805	416.908
Afschrijving	4.396	7.176	6.336	3.227	2.422	23.557	25.000	23.597
Totaal	966.757	2.422.259	1.208.410	701.938	373.509	5.672.874	6.688.663	4.620.300

TOELICHTING OP ENKELVOUDIGE LASTENVERDELING (MODEL C) HUMANISTIS VERBOND

	Realisatie 2025	Begroting 2025	Realisatie 2024
	€	€	€
Directe activiteitskosten			
Activiteitskosten voor doelstellingen:			
Verenigen	288.667	249.000	275.173
Humanistische levensbeschouwing	1.315.494	1.624.500	685.115
Activiteiten	231.186	207.500	217.940
	1.835.347	2.081.000	1.178.228
Activiteitskosten voor werving:			
Resultaatgebied Marketing en Werving			
Werving leden	126.042	300.000	138.556
Werving donateurs	8.115	30.000	4.758
ERP	924	0	0
CRM	56.724	180.000	21.925
Digitalisering	50	0	1.140
Werving erfstellers	12.313	30.000	1.602
Werving brochure	0	0	0
	204.168	540.000	167.981
Totaal directe activiteitskosten	2.039.515	2.621.000	1.346.209

Voor de toelichting verwijzen we naar de samengevoegde jaarrekening.

	Realisatie 2025	Begroting 2025	Realisatie 2024
	€	€	€
Personeelskosten			
Salarissen	2.091.883	2.392.400	1.933.161
Sociale lasten	350.069	406.700	322.361
Pensioenpremies	203.101	251.200	181.349
Uitzendkrachten/ inhuur derden	185.212	150.000	100.077
Opleidingskosten	31.378	48.750	28.982
HRM	7.303	10.000	61
Overige personeelskosten	89.581	105.000	89.277
	2.958.527	3.364.050	2.655.268
Af - ontvangen ziekengeld	23.956	0	3.422
- doorberekende salarissen	0	0	0
Totaal personeelskosten	2.934.571	3.364.050	2.651.846

	Realisatie 2025	Begroting 2025	Realisatie 2024
	€	€	€
Huisvestingskosten			
Huur (inclusief energie en water)	109.133	119.301	110.159
Huisvestingskosten afdelingen	4.459	3.500	3.688
Verzekeringen	5.452	8.000	6.885
Kantinekosten	0	0	0
Schoonmaakkosten	14.467	13.006	14.593
Huis van Humanisme	52.780	50.000	38.517
Kantoorinrichting	0	0	0
Overige huisvestingskosten	10.058	10.000	7.898
	196.349	203.808	181.740

	Realisatie 2025	Begroting 2025	Realisatie 2024
	€	€	€
Kantoor- en algemene kosten			
Portokosten	52.811	50.000	34.581
Financiële administratie	94.744	82.954	81.737
Kosten contributie-inning	0	0	0
Relatiebeheer structureel	33.725	25.000	28.069
Relatiebeheer incidenteel	0	0	0
Relatiebeheer migratie Ifunds	0	0	0
Interne dienstverlening Humanitas	0	0	0
Advieskosten	3.417	0	4.792
Accountantskosten	43.435	34.651	40.238
Automatisering	60.925	50.000	48.920
Telefoon en faxkosten	8.312	9.000	8.163
Drukwerk	9.235	7.500	1.419
Repro	4.573	3.200	4.018
Kantoorbenodigdheden	3.927	2.000	1.644
Lidmaatschappen/contributies	37.108	27.000	32.548
Abonnementen en documentatie	0	3.500	0
Bestuurskosten	69.340	75.000	60.784
CRM nalatenschappen	13.643	15.000	13.249
Kosten notaris en advocaat	0	10.000	0
Organisatiekosten Afdelingen	27.808	50.000	31.027
Overige kosten Afdelingen	4.757	10.000	13.867
Overige algemene en organisatiekosten	11.122	20.000	11.852
	478.883	474.805	416.908

	Realisatie 2025	Begroting 2025	Realisatie 2024
	€	€	€
Afschrijvingen			
Afschrijvingen	23.557	25.000	23.597
	23.557	25.000	23.597

CONTROLE-VERKLARING

SCHUITEMAN

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT
Aan: Directie en Raad van Toezicht van Vereniging Humanistisch Verbond

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening 2025 van Vereniging Humanistisch Verbond te Utrecht (hierna 'de jaarrekening') gecontroleerd. Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Vereniging Humanistisch Verbond op 31 december 2025 en van het resultaat over 2025 in overeenstemming met de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 650 'Fondsenwervende organisaties'.

De jaarrekening bestaat uit:
1. de samengevoegde en enkelvoudige balans per 31 december 2025;
2. de samengevoegde en enkelvoudige staat van baten en lasten over 2025;
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Vereniging Humanistisch Verbond zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan is aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de directie en het bestuur voor de jaarrekening
De directie is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 650 ‘Fondsenwervende Organisaties’. In dit kader is de directie verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die zij noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of Vereniging Humanistisch Verbond in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten.
Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij zij het voornemen heeft om Vereniging Humanistisch Verbond te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van Vereniging Humanistisch Verbond;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de directie en het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de Raad van Toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Huizen, 10 juni 2026

Schuiteman Audit & Assurance B.V.

Drs. M.J. Freriks RA

HUMANISTISCH VERBOND